

Univerzita Karlova
Pedagogická fakulta
Katedra rusistiky a lingvodidaktiky

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Využití videa ve výuce ruského jazyka
Video Media Use in Russian Language Teaching

Bc. Lucie Härtelová

Vedoucí práce: PhDr. Lenka Rozboudová, Ph.D.
Studijní program: Učitelství pro střední školy
Studijní obor: Učitelství všeobecně vzdělávacích předmětů
pro základní školy a střední školy
český jazyk — ruský jazyk

2018

Odevzdáním této diplomové práce na téma *Využití videa ve výuce ruského jazyka* potvrzuji, že jsem ji vypracovala pod vedením vedoucí práce samostatně za použití v práci uvedených pramenů a literatury. Dále potvrzuji, že tato práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze, 10. dubna 2018

Na tomto místě bych ráda poděkovala především vedoucí své diplomové práce, PhDr. Lence Rozboudové, Ph.D., za její cenné rady, trpělivost a ochotu při vedení této práce. Děkuji také své rodině a přátelům za podněty při psaní práce a za podporu během celého studia.

ABSTRAKT:

Tématem diplomové práce je využití videa ve výuce ruského jazyka. V teoretické části se věnuje pozornost informačním a komunikačním technologiím ve výuce, zvláště pak samotnému videu jako didaktickému prostředku. Zde jsou popsány zásady a techniky práce s videem při výuce cizího jazyka. Praktická část diplomové práce vychází z akčního výzkumu na základní a střední škole, kde se v hodině ruského jazyka použije ruský animovaný seriál *Máša a medvěd*, a následně se vyhodnocuje didaktický potenciál videa. Práce rovněž zjišťuje na základě dotazníkového šetření postoje učitelů k využívání videa ve výuce ruského jazyka.

KLÍČOVÁ SLOVA:

ruský jazyk, výuka, ICT, video, Máša a medvěd

ABSTRACT:

The thesis deals with the use of video media in the teaching of the Russian language. The first theoretical part is focused on informational and communications technologies in the education environment, especially to the video itself as a didactic instrument. The principles and techniques of working with the video as in didactic manner when teaching a foreign language are there described. The second practical part of the diploma thesis deals with the actual research in elementary and high schools. Russian animated TV series Masha and the Bear is used in Russian language lessons and then the didactic potential of this series is evaluated. Teachers' attitudes to using video in Russian language teaching is also examined with the results based on a questionnaire survey.

KEYWORDS:

Russian language, teaching, ICT, video, Masha and the Bear

Obsah

Úvod	7
I TEORETICKÁ ČÁST	9
1 Informační a komunikační technologie ve výuce.....	9
1.1 Reflexe ICT v RVP	9
1.2 Význam ICT ve výuce cizího jazyka	13
2 Charakteristika využití vybraných druhů ICT	15
2.1 Interaktivní tabule	15
2.2 Dataprojektor a interaktivní projektor	16
2.3 Počítač a notebook	17
2.4 Tablet	18
2.5 Internet	18
3 Využití videa jako didaktického prostředku	21
3.1 Metodika využívání videa ve výuce	22
3.2 Přednosti a nevýhody videa	26
II PRAKTICKÁ ČÁST	28
4 Dotazníkové šetření	28
4.1 Analýza dotazníkového šetření	29
4.2 Shrnutí výsledků dotazníkového šetření	43
5 Návrh didaktických materiálů s videem pro výuku ruského jazyka.....	45
5.1 Analýza akčního výzkumu.....	66
5.2 Shrnutí výsledků akčního výzkumu.....	69
Závěr.....	70
Seznam použitých informačních zdrojů	72
Seznam příloh.....	78

Úvod

Informační a komunikační technologie, zkráceně ICT (z anglického Information and Communication Technologies) se v poslední době stávají samozřejmou součástí našeho každodenního života. ICT mají vliv na vývoj jednotlivých oborů a zároveň ovlivňují celou společnost. Rozvoj technologií ulehčuje práci a zrychluje komunikaci.

S pokrokem doby se informační a komunikační technologie velmi rychle projevují i v oblasti školství, kde se v poslední době klade velký důraz na ICT gramotnost. ICT gramotností se rozumí schopnost jedince používat informační a komunikační technologie jako nástroj a rozumět technologiím, jako fenoménu, který neustále proměňuje svět kolem nás. Význam ICT gramotnosti jako soubor kompetencí pro život a zaměstnatelnost se stále zvyšuje (Faltýn, Nemčíková a Zelendová, 2010, s. 56–57).

Informační a komunikační technologie slouží ke sběru, přenosu, ukládání, zpracování a distribuci dat. K prostředkům, které zahrnují veškeré technologie používané pro komunikaci a práci s informacemi, patří například počítače, notebooky, tablety, chytré telefony, internet a mnohé další. Tyto prostředky by neměly představovat jen zpestření výuky. Pouze vhodné používání informačních technologií může zefektivnit výuku. Proto při takové výuce má důležitou roli učitel, který vede žáky správným směrem, jak daný nástroj nejen ovládat, ale používat jej i v různých situacích. Je nezbytné, aby se pedagogičtí pracovníci pravidelně vzdělávali v oblasti ICT.

Diplomová práce je zaměřena na využití videa ve výuce ruského jazyka jako jednoho typu z ICT prostředků, který má potenciál zásadně ovlivnit práci ve vyučovací hodině. Hlavním cílem této diplomové práce je vytvořit didaktický materiál, jenž obsahuje video, na úrovni základní i střední školy k výuce ruského jazyka. Dalším cílem je zhodnotit realizaci dvou vyučovacích hodin založených na práci s videem na ZŠ a SŠ. Dílčím cílem je zjistit na základě dotazníkového šetření postoje učitelů k využívání videa ve výuce ruského jazyka.

Diplomová práce je rozdělena do dvou hlavních částí. Teoretická část se nejprve věnuje souhrnnému objasnění informačních a komunikačních technologií v jazykovém vyučování. Soustřeďuje se na druhy, význam a možnosti využití ICT ve výuce. Vyzdvihnuta je samostatná podkapitola, která pojednává o videu jako o didaktickém prostředku.

Pro praktickou část jsou použity dvě výzkumné metody, konkrétně akční výzkum a dotazníková metoda. Akční výzkum je realizován jako pozorování výuky a následné reflexe jedné detailně navržené vyučovací hodiny ruského jazyka na základní i střední škole s použitím videa *Máša a medvěd* (© Animaccord LTD, 2008-2017, online). Právě tento ruský animovaný seriál se stal impulsem pro napsání bakalářské i diplomové práce. Zde jsou stěžejním zdrojem oficiální webové stránky filmu: <http://mashabear.ru/>. Vlastní dotazníkové šetření je určeno pro učitele ruského jazyka a je koncipováno jako kvantitativní sběr informací.

V závěru diplomové práce jsou shrnuty poznatky z analyzovaných hodin ruského jazyka na základní a střední škole s pomocí videa jako didaktického prostředku.

I TEORETICKÁ ČÁST

1 Informační a komunikační technologie ve výuce

Vlivem informačních a komunikačních technologií se zásadně mění naše společenské prostředí a s touto změnou musí dojít i ke změně ve vzdělávacím prostředí. Digitální vzdělávání, které reaguje právě na tyto změny, zahrnuje jak vzdělávání, které využívá ICT na podporu výuky a učení, tak vzdělávání, které rozvíjí samotnou ICT gramotnost žáků. Díky ICT gramotnosti mají žáci lepší možnost se uplatnit ve společnosti a na trhu práce, kde se požadavky stále zvyšují.

Problematikou zapojování informačních a komunikačních technologií do výuky se zabývá Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy v koncepci státní informační politiky ve vzdělávání. Cílem ministerstva je zajistit dostupnost digitálních technologií a jejich integraci do výuky na všech stupních škol, přičemž se klade důraz na připravenost pedagogů. Je důležité, aby se učitelé pravidelně vzdělávali v oblasti ICT, protože právě učitelé jsou klíčovými aktéry, kteří začleňují informační a komunikační technologie do školního vzdělávání a kteří mohou realizovat jejich didaktický potenciál ve výuce. V současné době se vybavení škol digitální technikou zlepšuje. Téměř všechny školy mají připojení k internetu, učebny jsou vybaveny počítači či interaktivními tabulemi, jejichž počty se neustále zvyšují (MŠMT, 2014, s. 4).

1.1 Reflexe ICT v RVP

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy vydává rámcové vzdělávací programy (RVP), které představují hlavní kurikulární dokumenty na státní úrovni. Na základě rámcového vzdělávacího programu si jednotlivé školy vytváří své školní vzdělávací programy (ŠVP), podle nichž realizují vzdělávání s použitím technologií na školní úrovni.

Dle rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání se u žáků 2. stupně ve vzdělávací oblasti *Informační a komunikační technologie* očekávají tyto výstupy:

„VYHLEDÁVÁNÍ INFORMACÍ A KOMUNIKACE

Žák

- ověřuje věrohodnost informací a informačních zdrojů, posuzuje jejich závažnost a vzájemnou návaznost.

ZPRACOVÁNÍ A VYUŽITÍ INFORMACÍ

Žák

- ovládá práci s textovými a grafickými editory i tabulkovými editory a využívá vhodných aplikací.
- uplatňuje základní estetická a typografická pravidla pro práci s textem a obrazem.
- pracuje s informacemi v souladu se zákony o duševním vlastnictví.
- používá informace z různých informačních zdrojů a vyhodnocuje jednoduché vztahy mezi údaji.
- zpracuje a prezentuje na uživatelské úrovni informace v textové, grafické a multimediální formě.“ (RVP ZV, 2017, s. 40)

Učivo je v rámcovém vzdělávacím programu strukturováno do jednotlivých tematických okruhů (témat, činností) a je chápáno jako prostředek k dosažení výše zmiňovaných očekávaných výstupů. Předmětem učiva základního vzdělávání v oblasti *Informační a komunikační technologie* jsou:

- „vývojové trendy informačních technologií;
- hodnota a relevance informací a informačních zdrojů, metody a nástroje jejich ověřování;
- internet;
- počítačová grafika, rastrové a vektorové programy;
- tabulkový editor, vytváření tabulek, porovnávání dat, jednoduché vzorce;
- prezentace informací (webové stránky, prezentační programy, multimédia);
- ochrana práv k duševnímu vlastnictví, copyright, informační etika.“ (RVP ZV, 2017, s. 40–41)

V gymnaziálním vzdělávání oblast *Informatika a informační a komunikační technologie* navazuje na oblast ICT v základním vzdělávání. U žáků gymnázií se

prohlubuje schopnost tvůrčím způsobem využívat informační a komunikační technologie a orientovat se v narůstajícím množství informací.

„DIGITÁLNÍ TECHNOLOGIE

Žák

- ovládá, propojuje a aplikuje dostupné prostředky ICT.
- využívá teoretické i praktické poznatky o funkcích jednotlivých složek hardwaru a softwaru k tvůrčímu a efektivnímu řešení úloh.
- organizuje účelně data a chrání je proti poškození či zneužití.
- orientuje se v možnostech uplatnění ICT v různých oblastech společenského poznání a praxe.

VYHLEDÁVÁNÍ INFORMACÍ A KOMUNIKACE

Žák

- využívá dostupné služby informačních sítí k vyhledávání informací, ke komunikaci, k vlastnímu vzdělávání a týmové spolupráci.
- využívá nabídku informačních a vzdělávacích portálů, encyklopedií, knihoven, databází a výukových programů.
- posuzuje tvůrčím způsobem aktuálnost, relevanci a věrohodnost informačních zdrojů a informací.
- využívá informační a komunikační služby v souladu s etickými, bezpečnostními a legislativními požadavky.

ZPRACOVÁNÍ A VYUŽITÍ INFORMACÍ

Žák

- zpracovává a prezentuje výsledky své práce s využitím pokročilých funkcí aplikačního softwaru, multimediálních technologií a internetu.
- aplikuje algoritmický přístup k řešení problémů.“ (RVP G, 2007, s. 62 – 64)

Zatímco k očekávaným výstupům žáka 2. stupně náleží to, že žák ovládá výpočetní techniku (tj. žák dokáže vyhledat a zpracovat potřebné informace a zároveň porovnat informace z většího množství informačních zdrojů), u gymnaziálního žáka se navíc očekává, že dovede posoudit věrohodnost informačních zdrojů a vzhledem k rychlému

rozvoji ICT se přizpůsobí inovovaným verzím digitálních zařízení. U gymnaziálního vzdělávání je oblast *Informační a komunikační technologie* doplněna o učivo:

- „informatika (vymezení teoretické a aplikované informatiky);
- hardware (funkce prostředků ICT, jejich částí a periferií, technologické inovace, digitalizace a reprezentace dat);
- software (funkce operačních systémů a programových aplikací, uživatelské prostředí);
- informační sítě (typologie sítí, internet, síťové služby a protokoly, přenos dat);
- digitální svět (digitální technologie a možnosti jejich využití v praxi);
- údržba a ochrana dat (správa souborů a složek, komprese, antivirová ochrana, firewall, zálohování dat);
- sdílení odborných informací (diskusní skupiny, e-learning, elektronické konference);
- legislativa (ochrana autorských práv a osobních údajů).“ (RVP G, 2007, s. 64)

Každá vzdělávací oblast, zejména oblast cizích jazyků je alespoň z části informačními a komunikačními technologiemi dotčena. U vzdělávacích oblastí *Cizí jazyk* a *Další cizí jazyk* pro základní vzdělávání se u žáka očekává tento výstup:

„POSLECH S POROZUMĚNÍM

Žák

- rozumí slovům a jednoduchým větám, které jsou pronášeny pomalu a zřetelně a týkají se osvojovaných témat, zejména pokud má k dispozici vizuální oporu.“ (RVP ZV, 2017, s. 28)

K očekávaným výstupům ve vzdělávacích oblastech *Cizí jazyk* a *Další cizí jazyk* u žáka na gymnáziu patří:

„RECEPTIVNÍ ŘEČOVÉ DOVEDNOSTI

Žák

- vyhledá a shromáždí informace z různých textů a pracuje se získanými informacemi.

- využívá různé druhy slovníků, informativní literaturu, encyklopedie a média.
- porozumí hlavním bodům a myšlenkám autentického ústního projevu
- postihne zápletku i sled událostí ve filmu či hře.

PRODUKTIVNÍ ŘEČOVÉ DOVEDOSTI

Žák

- volně a srozumitelně reprodukuje přečtený nebo vyslechnutý text.“ (RVP G, 2007, s. 64)

Součástí rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání je dokonce doplňující vzdělávací oblast *Filmová/audiovizuální výchova*, která úzce souvisí s prostředky ICT. Tato oblast u žáků rozvíjí vnímavost a tvůrčí schopnosti prostřednictvím filmových/audiovizuálních prostředků. V procesu učení žáci formulují názory na filmové/audiovizuální dílo a uvědomují si jeho hodnotu. *Filmová/audiovizuální výchova* přispívá k rozvoji osobnosti žáka a k vytvoření jeho hodnotového systému (RVP ZV, 2017, s. 119).

Masivní uplatňování ICT ovlivňuje vzdělávání v jednotlivých oborech lidské činnosti. Musí tak docházet k reflexi vlivů změn ve světě práce způsobené technologickým pokrokem a k aktualizaci vzdělávacích obsahů příslušných rámcových vzdělávacích programů, prostřednictvím kterých školy žáky s tímto světem seznamují (Neumajer, 2016).

1.2 Význam ICT ve výuce cizího jazyka

Informační a komunikační technologie patří k prostředkům moderního vyučování. Soubor těchto prostředků, jež představují důležitou složku metodického a didaktického postupu, je velmi rozsáhlý a rozmanitý. V cizojazyčné výuce přední místo zaujímají prostředky zvukové, vedle nichž se plně osvědčují i prostředky obrazové. Základní funkcí didaktických prostředků s ICT je přiblížit žákům prostřednictvím jejich smyslového vnímání danou skutečnost, která je předmětem výuky.

Na účinném jazykovém vyučování se podílejí především prostředky, které jsou spjaty s učebnicí, buď jsou její součástí, nebo ji rozšiřují či doplňují (CD a DVD). Tyto prostředky souvisí s předepsaným učivem a jsou součástí strategie učení cizímu jazyku.

K další kategorii prostředků patří ty, které koncipuje a vytváří sám učitel prostřednictvím ICT. Tato kategorie odráží učitelův tvůrčí přístup k rozvíjení aktivity a motivaci žáků. Zařadit by se sem dal například článek na internetu o významné osobnosti, videozáznam z cesty po příslušné zemi, autentické doklady o zajímavostech a kultuře, populární píseň, atd.

Důležitá je systematická práce s učebnicí a s jednotlivými textovými, zvukovými a obrazovými pomůckami. Využití informačních a komunikačních technologií spolu s verbálním působením učitele umocňují účinnost pedagogického procesu z hlediska žákova soustředění, vnímání a chápání daného učiva právě díky lepší názornosti učitelova výkladu. Využití informačních a komunikačních technologií nesmí však vést ke stereotypnímu, jednotvárnému rázu vyučování, neboť i technická pomůcka může rychle zevšednět (Hendrich a kol., 1988, s 395).

Význam informačních a komunikačních technologií jako didaktických prostředků ve výuce cizího jazyka charakterizuje Choděra (2013, s. 152–153) na základě dočasného stupně poznání následovně:

- interaktivnost (učitel, především žák, může s počítačem komunikovat);
- neomezená zásoba informací, zejména prostřednictvím internetu;
- zapojení všech analyzátorů, zejména auditivního a vizuálního;
- individualizace výuky;
- komplexnost (spojení softwaru a hardwaru);
- nezávislost na místě konání výchovně-vzdělávacího procesu;
- nejvyšší možná úroveň programů zajišťovaná špičkovými odborníky z centra.

Cílem výuky cizího jazyka s použitím ICT je usnadnit výuku učitelům a žákům poskytnout poutavější a méně stereotypní formu výuky, a tím zvýšit jejich motivaci k učení. Učitel vede žáky k samostatnému aktivnímu učení. Žáci nejsou jen pasivními posluchači, ale spoluvytváří výuku a aktivně se do ní zapojují. ICT prostředky pomáhají žákům k lepšímu pochopení a zvládnutí učiva, což vede k dosažení vzdělávacích cílů.

2 Charakteristika využití vybraných druhů ICT

Informační a komunikační technologie patří k pomůckám učitele při vyučování a žáka při učení. Prostřednictvím ICT je možné vyučovací hodinu proměnit v takovou hodinu, že žáci mohou zapomenout, že jsou ve vzdělávacím procesu. Výuka je zábavnější, a tak roste zájem žáků o učivo. Vyučovací hodiny mohou být doplněny řadou praktických úkolů, které žáci řeší se zájmem. Žáci se mohou zdokonalovat například tím, že si potřebné informace vyhledávají sami. Žáci se stávají aktivními účastníky výuky a jsou více pozorní.

K popisu možností využití jednotlivých prostředků ICT jsme vybrali interaktivní tabuli, dataprojektor, interaktivní projektor, počítač, notebook, tablet a internet.

2.1 Interaktivní tabule

Školní tabule jsou nezbytnou součástí každé třídy. K nejmodernějším typům tabulí patří tzv. interaktivní tabule. V článku Jiřího Dostála (2009, online) je definována interaktivní tabule jako *„dotykově-senzitivní plocha, prostřednictvím které probíhá vzájemná aktivní komunikace mezi uživatelem a počítačem s cílem zajistit maximální možnou míru názornosti zobrazovaného obsahu. Obvykle je využívána ve spojení s počítačem a dataprojektorem.“*

Interaktivní tabule mají oproti klasickým černým nebo bílým tabulím mnoho výhod. K těmto tabulím existuje řada výukových programů či interaktivních učebnic, které umožňují zapojit celou třídu. V současné době máme od nakladatelství Fraus k dispozici pět interaktivních učebnic *Raduga po novomu* s žákovskými a učitelskými licencemi. Učitelská licence umožňuje učiteli využití rozšířených funkcí (např. vkládání vlastních souborů) na interaktivní tabuli (Flexibooks, © 2012-2017 Fraus Media, s.r.o.).

Z výukových programů je zajímavý např. Ruština KLJUČI + slovník, mezinárodně oceněný kurz založený na moderních výukových a didaktických metodách. Program obsahuje nejen velké množství výukového materiálu ale i jedinečné funkce pro efektivní a zábavnou výuku. Při výuce může učitel postupovat dle předem připraveného materiálu nebo vybírat lekce dle vlastního uvážení. Program pokrývá tři úrovně pokročilosti a je zdarma k vyzkoušení (Instaluj.cz, ©2005-2017 PS Media s.r.o. - digital world).

Za pomoci interaktivní tabule může učitel s žáky v hodinách ruského jazyka např. procvičovat a fixovat novou slovní zásobu. Práci s tímto typem tabule je také možné využívat při výkladu, opakování i zkoušení. Žáci si na ni mohou připravit vlastní prezentaci. Elektronické výstupy, které vzniknou na tabuli, může učitel uložit, pozměnit, vytisknout či dodatečně rozeslat žákům jako doplňující materiál k lekci. Na interaktivní tabuli lze promítat video se zvukovým doprovodem, který je pro žáky velkou motivací, ale o tom blíže pojednává kapitola 1.4.

Nevýhodou je časová náročnost pro učitele při hledání vhodného a kvalitního výukového programu. Interaktivní tabule by neměla sloužit pouze k promítání powerpointové prezentace, ale učitel by měl na ni zužitkovat své dovednosti z absolvovaného školení o ICT (Neumajer, 2008, online).

2.2 Dataprojektor a interaktivní projektor

Dataprojektor umožňuje zobrazovat pracovní plochu počítače (např. powerpointovou prezentaci) na plátno či na zeď před žáky tak, aby všichni mohli sledovat promítané informace ze všech míst. Pokud učitel chce udělat poznámku do prezentace během projekce, musí ji vytvořit v počítači.

U interaktivního projektoru, který má v sobě navíc zabudovaný snímač a náleží k němu elektronické pero, učitel nemusí ručně ovládat počítač, ale může ihned zasahovat přímo do obrazu.

Projektory se uplatňují především při učitelově výkladu, který je doplněn prezentací. Prezentovat je možné text, fotografie či video. Ideální je využívat projektor s počítačem, který je připojený k internetu v kombinaci s interaktivní tabulí.

K nevýhodám projektorů patří jejich vysoká cena, špatná přenositelnost, složité seřizování či omezená životnost projekčních obrazovek (Interaktivní projektory, 2014, online).

2.3 Počítač a notebook

Počítače tvoří další skupinu z nástrojů ICT. Mezi základní cíle v současném vzdělávacím prostředí patří získání ICT gramotnosti. ICT gramotností se rozumí schopnost žáka používat informační a komunikační technologie jako nástroj a rozumět technologiím, jako fenoménu, který neustále proměňuje svět kolem nás (Faltýn, Nemčiková a Zelendová, 2010, s. 56–57). Vališová (2007, s. 216) konstatuje, že pro toho, kdo nebude umět komunikovat s počítačem, budou informace uložené v počítači stejně nedostupné, jako informace uložené v knihách pro negramotného.

Dle jistých kritérií se na školách zřizují počítačové učebny. Tyto učebny nejprve sloužily pro výuku informatiky. V současné době je úroveň žáků v oblasti práce na počítači tak vysoká, že se výuka v počítačových učebnách nezaměřuje pouze na samotnou informatiku, ale počítače se využívají jako vzdělávací prostředky při hodinách různých předmětů. Při výuce ruského jazyka žáci mohou na počítačích s připojením k internetu sledovat video, vyhledávat zadané informace, tvořit powerpointové prezentace, doplňovat online testy či posílat e-mail. Na počítačích lze použít různé výukové programy určené pro danou věkovou kategorii a úroveň znalosti jazyka žáků, např. kurz ruštiny z online jazykové školy LANGMaster. Některé výukové programy za účelem zvýšení motivace ukazují žákům dosažené výsledky. Žáci tak mají zpětnou vazbu, zda úkol vyřešili správně. Je důležité, aby se žáci učili i z vlastních chyb. V případě jazykového neporozumění jsou žákům k dispozici na internetu online slovníky. Efektivita použití počítače ve výuce opět závisí na didaktickém umění učitele a na jeho celkovém postavení k využívání počítačů při vyučovací hodině (Vališová, 2007, s. 211–218).

Notebook lze při výuce využít podobným způsobem jako počítač. Výhodou notebooku je, že si každý žák může do školy nosit svůj notebook a zapisovat si do něho vlastní poznámky, které si odnese domů. Práce s notebookem vede k samostatnosti žáků.

Překážkou pro zařazení práce s počítači a notebooky do výuky mohou být např. chybějící dovednosti pedagogů z oblasti ICT, náročné přípravy pedagogů, problémy s připojením k internetu, aj.

2.4 Tablet

Tablet je přenosný počítač ve tvaru desky se zabudovanou dotykovou obrazovkou, který se ovládá dotykem prstů, virtuální klávesnicí na obrazovce nebo pomocí speciálního pera. Do tohoto dotykového zařízení je možné stáhnout aplikace, jež jsou využitelné napříč spektrem jazykových dovedností. Aplikace velmi dobře slouží pro výuku nových slov a pro rozvoj čtenářských, poslechových či komunikačních dovedností. Většina aplikací je řešena formou hry. Například na internetové stránce <http://mashabear.ru/games/> je v současné době k dispozici devět aplikací: Пропавшие медали, Маша + каша, День Варенья, Сказочные слова, Машины Пазлы, Элементарно, Экзамен для Маши, Ягодный сбор, День прыжков, které jsou různě tematicky zaměřeny a daly by se při výuce ruského jazyka efektivně využít (© Animaccord LTD, 2008-2017, online). Některé aplikace, např. svým jednoduchým ovládním nebo funkcemi, mohou vyhovovat žákům se specifickými poruchami učení.

Výhodou tabletu je, že se dá vždy nosit s sebou a dokáže výuku ruského jazyka přesunout ze třídy do jakéhokoliv prostředí, třeba přímo do Moskvy. Tablet může sloužit jako testovací stroj. Žáci na něm mohou odpovídat na kvízové otázky při sledování dokumentu nebo psát písemné práce s volbami *a*, *b*, *c*, *d*. Tablet se neobejde bez připojení k internetu, především bez cloudové sítě, kde si žáci mohou ukládat a shromažďovat studijní materiály (Rohlíková, 2015, s. 159–172).

2.5 Internet

Internet je celosvětový systém navzájem propojených počítačových sítí, v němž lidé komunikují prostřednictvím počítačů. Ve výuce ruského jazyka internet může sloužit jako komunikační nástroj, který umožňuje „spojovat živé lidi“ (Brdička, 2003, s. 60).

Žáci mohou komunikovat prostřednictvím e-mailu, v kterém mohou uplatnit formální náležitosti dopisu. Dopisování s člověkem z jiné země je velmi motivující. Dále například pomocí videokonference se může třída spojit s třídou z Ruska. Učitel se nejprve přihlásí na internetové stránce education.microsoft.com, kde si vybere konkrétního zahraničního partnera v Rusku a domluví se s ním, kdy si zavolají přes *Mystery Skype*. Je potřeba, aby si žáci předem připravili otázky např. na téma Vánoce a oslava Nového

roku (Когда обычно украшаете новогоднюю ёлку? Что вы ужинаете на Рождество? Вы дарите друг другу подарки?). Žáci mohou společně konverzovat, klást si otázky a odpovídat na ně. Učitel řídí diskuzi a kontroluje, zda se do diskuze zapojují všichni žáci. Telefonát mezi žáky z odlišných zemí rozšiřuje žákům každé strany obzory, žáci si mohou všimnout rozdílů, které v odlišných zemích panují (zvyky, výzdoba domova, potraviny,...). Záznam z videokonference může být uložen na videoseveru online, aby se k němu žáci mohli kdykoli dostat, např. i z domova.

Internet plní také úlohu jako zdroj informací. Žák vyhledává na internetových stránkách nové informace (text, obrázky, videa), prohlubuje již nabyté znalosti a následně může být i testován.

Internet dále funguje jako pomocník učitele či žáka (Brdička, 2003, s. 29–40). Např. online slovník s možností přehrání výslovnosti daného výrazu je nepostradatelnou jazykovou příručkou pro učitele i žáka. Slovník pomáhá upevňovat a rozvíjet slovní zásobu, je nezbytný při čtení s porozuměním či při přípravě referátu. Patří k důležitým a celoživotně užívaným pomůckám a jeho používání vede žáky k samostatnosti (Hendrich a kol., 1988, s. 401).

Většina populace vlastní chytrý telefon s připojením k internetu, ve kterém má prostřednictvím aplikace k dispozici slovník cizích slov. Například aplikace *Překladač Google*, která je ke stažení zdarma, umožňuje překlad mezi 103 jazyky zadáním požadovaného textu, z toho 59 jazyků lze přeložit i offline – bez internetu. Obousměrný okamžitý překlad mluveného slova je k dispozici pro 32 jazyků. Stačí promluvit do mikrofónu v telefonu či tabletu větu v českém jazyce a aplikace ji přeloží a nahlas vysloví třeba v ruském jazyce. Pozoruhodná je možnost okamžitého překladu textu pomocí fotoaparátu telefonu. Stačí namířit fotoaparát na cizojazyčný nápis a aplikace ho nejen přeloží a vysloví v českém jazyce, ale i zobrazí na displeji přeložený text v původním grafickém provedení (Google Play, 2018, online). Je otázkou času, kdy okamžitý překlad azbuky do českého jazyka pomocí fotoaparátu bude automaticky fungovat i v původním grafickém provedení. Prozatím je nutno ofocený text nejprve označit a ten se pak sám přeloží. Okamžitý grafický překlad funguje např. mezi ruským a anglickým jazykem.

Učitelům při výuce ruského jazyka by mohly být nápomocné tyto internetové stránky:

- <http://www.ruskerealie.zcu.cz>
- <http://www.jazykyinteraktivne.cz>
- <http://www.littera.uhk.cz>
- <http://www.didactics.cz>
- <http://www.veskole.cz>
- <http://www.jazyky-online.info/rustina/>
- <http://www.gramota.ru>
- <http://www.litres.ru>
- <http://www.pushkininstitute.ru>
- <http://www.kljaksa.cz>

Při výuce je důležité, aby učitel kontroloval, z jakých pramenů žáci na internetu čerpají, a posoudil jejich správnost. Nepřítomným žákům dává možnost nadále pokračovat ve studiu i přes to, že zůstávají doma.

Pomocí informačních a komunikačních technologií, zejména interaktivní tabule, počítače a tabletu, žáci mohou v hodinách ruského jazyka získat např. lepší představu o reáliích dané země. Technologie přispívají ke zvýšení pozornosti a aktivity žáků během vyučovacích hodin. Zavádění digitálních technologií do škol se neobejde bez finanční pomoci Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy. Existuje velké množství projektů (např. Vzdělávání 21), do kterých se mohou zapojovat celé školy, ale i jednotliví učitelé a žáci. Učitelé a žáci by měli mít možnost připojovat se z domova k ICT službám, které jim škola poskytuje.

Budou-li učitelé vzájemně projednávat, jak využívají informační a komunikační technologie, zvýší se jejich praktické zkušenosti a dovednosti žáků. Žádná didaktická technika však nenahradí mezilidské vztahy, které v procesu výuky mezi jednotlivými účastníky vznikají.

3 Využití videa jako didaktického prostředku

Tradiční vyučovací metody používané ve vzdělávacím procesu nejsou vždy dostatečně účinné. Výrazně se to projevuje v dnešní době, kdy zrak a sluch jsou neustále pod vlivem prostředků informačních a komunikačních technologií, jako je film, rozhlas a televize.

Názornost patří k základním funkcím didaktických prostředků, informačních a komunikačních technologií zvláště. Při výuce obrazové a zvukové prostředky zprostředkovávají, ulehčují a zefektivňují poznání žáků (Maňák, 1992, s. 5). Však už Komenský zdůrazňoval důležitost názornosti.

„Proto budiž učitelům zlatým pravidlem, aby všechno bylo předváděno všem smyslům, kolika možno. Totiž viditelné zraku, slyšitelné sluchu, vonné čichu, chutnatelné chuti a hmatatelné hmatu. A může-li býti něco vnímáno najednou více smysly, budiž to předváděno více smyslům.“ (Komenský, 1930, s. 193)

Dle požadavku názornosti jako didaktické zásady, která od doby Komenského patří k nejstarším didaktickým zásadám, je důležité, aby žák získával poznatky o světě přímým stykem s věcmi a všemi smysly, protože smyslová zkušenost je nenahraditelná (Zormanová, 2014, s. 66).

Maňák (1992, s. 9) konstatuje, že video ve výuce v maximální míře ztělesňuje požadavek názornosti, co se týče zprostředkování reálných předmětů a jevů v poznávacím procesu, neboť je odrážejí věrně.

Video může mít ve vzdělávacím procesu různou funkci:

- motivační – před výkladem nového učiva;
- učební – prezentace nových poznatků, výklad, vysvětlení;
- doplňkovou – doplnění, rozšíření, ilustrace učitelova výkladu;
- shrnující – shrnutí tématu;
- instrukční – návod k určité činnosti (Šimoník, 2005, s. 132).

Při začleňování videa do vzdělávacího procesu je nutné věnovat pozornost jeho funkci, protože jen při vhodném metodickém použití videa lze efektivněji dosahovat vzdělávacích cílů.

3.1 Metodika využívání videa ve výuce

Současná doba přináší do našeho života nespočetné množství informací, nových technických vynálezů a objevů. Význam techniky ve vzdělávacím procesu se ukazuje jako velmi důležitý. Pronikání prostředků informačních a komunikačních technologií do výuky cizích jazyků není možné chápat pouze jako módní vlnu, ale jako jev, který se zrodil z potřeb společnosti, a z hlediska rozvíjení metod vyučování jazyků jako další stupeň uplatňování vizuálního elementu (Breveníková, 1992, s. 28).

Budiš (1991, s. 20–21) zavádí pojem výuková videotechnika, „*což je speciálně uspořádaný systém videoprostředků, které slouží k potřebám výuky.*“ Je samozřejmé, že videotechnika ve výuce nemůže působit izolovaně, ale přiřazuje se k dalším výukovým prostředkům a pomůckám. S videotechnikou souvisí další pojem – výukový televizní (video) pořad, jež je vymezen jako pořad s výraznou didaktickou intencí, zaměřený na konkrétní skupinu žáků. Na výukovou videotechniku jsou z didaktického hlediska kladeny určité požadavky, které je nutno respektovat.

Geschwinder a kol. (1987, s. 151) sumarizují 10 základních kritérií pro výběr videa:

1. přínos pro ideovou výchovu;
2. didaktická hodnota obrazu;
3. didaktická hodnota komentáře;
4. úroveň metodického zpracování učiva videem;
5. potřebnost videa k prezentaci určitého učiva;
6. zaměření na učivo konkrétního ročníku;
7. množství sdělovaných informací k celkové metráži videa;
8. aplikace učiva na konkrétních ukázkách;
9. zajímavost a nápaditost filmového zpracování;
10. estetická úroveň videa.

Podle Budiše (1991, s. 35) u videa dále posuzujeme:

- časovou vymezenost (je závislá na didaktickém potenciálu videa a pohybuje se od 0,5 do 20 minut);
- vzdělávací obsahovou složku (konkrétní fakta vzdělávacího obsahu);

- formativní obsahovou složku (ta rozšiřuje složku vzdělávací, často emotivního charakteru);
- typ pořadu:
 - monoinformativní – cca 1 minutu, cílem je stručně podat informaci, kterou posléze rozvede učitel;
 - monotématické – cca 4 minuty, soubor informací jednoho tématu, který se využívá jakou vedoucí forma práce učitele v určité fázi vyučovací jednotky a má vysokou didaktickou hodnotu;
 - polytématické – cca 18 minut, mají nižší didaktickou hodnotu, shrnují větší obsahové celky, lze je použít pro opakování a fixaci učiva.

Mělo by být samozřejmostí, že videa, která učitel žákům promítá, už zná. Pokud ne, měl by video předem zhlédnout a promyslet jeho didaktického využití. Použití videa musí korespondovat se stanoveným cílem vyučovací hodiny, s použitou vyučovací metodou a organizační formou. Dle těchto hledisek učitel zváží, ve které části vyučovací hodiny video promítne žákům. Využití videa ve výuce se stává efektivním tehdy, kdy žáci nejsou pasivními posluchači. Použití videa ve výuce předchází důkladná příprava učitele, např. rozpracování jednotlivých kroků videa a příprava pracovních listů.

Vybrané video může být použito jednak k motivaci žáků, jednak jako součást výkladu učiva nebo ke shrnutí učiva až po tematickém celku.

Breveníková (1992, s. 28–31) při výuce cizího jazyka s využitím videa člení práci s videem do čtyř fází: pre-viewing, viewing, exploitation, follow-up tasks, s nimiž nabízí náměty na cvičení.

I. PRE-VIEWING

Pre-viewing představuje přípravnou fázi práce s videem, jejímž cílem je u žáků vzbudit zájem, uvést nové lexikum a obsah studijního materiálu do kontextu s předcházejícími znalostmi žáků. Může se jednat o aktivizaci předchozích znalostí žáků i z mezipředmětových vztahů (např. ze zeměpisu, dějepisu).

Učitel v této fázi může pustit sekvenci bez zvuku či s využitím rychlého posunu vpřed. Úkolem žáků je odhadnout na základě vizuálního vjemu situaci, identifikovat role vystupujících postav a pojmenovávat věci, které na obrazovce vidí.

Učitel může naopak přehrát video bez obrazu a žáci na základě sluchového vjemu se snaží charakterizovat osoby, případně je popsat. Podle vedlejších zvuků videa (šepot, zvuk kroků, cinkot tramvaje) mohou určit, o jaké prostředí jde.

II. VIEWING

Učitel má možnost přehrát materiál celý nebo po částech, se zvukem i bez zvuku. Pro výuku jazyka není primární řeč, která je slyšet z videa, ale důležitá je řeč žáků. V závislosti od postupu první fáze žáci porovnávají své odhady týkající se situace a osob. Žáci v malých skupinách diskutují o správnosti svých předpokladů. Za každou skupinu výsledek sumarizuje jeden žák. Tato fáze je zaměřena na pochopení globální informace.

III. EXPLOITATION

Ve třetí fázi práce s videem se analyzuje studijní materiál z hlediska prostředků verbální a neverbální komunikace (např. mimika, gestikulace). V interpretaci verbální komunikace se žáci zaměřují na obsah, formu a komunikační funkci. Žáci mají k dispozici pracovní list s cvičením na identifikaci a reprodukci lexikálních jednotek, syntaktických konstrukcí a prostředků vyjádření komunikačních funkcí (omluva, rozkaz, prosba, souhlas, nesouhlas, výzva, návrh, apod.). Je potřebné upozornit žáky, aby si všímali, jak se jednotlivé postavy vyjadřují.

IV. FOLLOW-UP TASKS

Cílem poslední fáze práce s videem je rozvíjet u žáků schopnost aplikovat nové výrazy v odlišném kontextu. Používáme různé formy práce, např. diskuze, kvíz.

Breveníková nabádá učitele cizího jazyka, aby k videu přistupovali jako k polotovaru, který poskytuje množství momentů, kterým je nutno věnovat pozornost při nácviku interpretace. K použití videa je nutno přistupovat jako k neotřelému didaktickému materiálu, je třeba užívat takové sekvence, jakých je pro výuku potřeba. Není nutné, aby video bylo uceleným a logickým obrazem daného tématu. Někdy je dokonce iniciující a aktivizující, když v daném úseku videa jsou jisté poznatky zamlžené či utajené a žák je musí sám odhalit. Video může prezentovat žákovi nějaký problém, který musí být následovně řešen. Každé pozorování a vnímání je efektivní jen tehdy, vznikne-li u žáka otázka, potřeba, snaha dobrat se pochopení.

Dále uvádíme dle Strubla (1992, s. 40–41) výčet možných aktivit s videem ze strany učitele:

- přehrát kompletně video se zvukem/bez zvuku;
- využít fragmentů videa se zvukem/bez zvuku;
- zmrazit obrázek;
- rychle přetočit;
- pustit rychleji (např. pro připomenutí předešlé epizody);
- vymazat barvy;
- zakrýt část obrazovky (podle pohybu nohou poznat, co se děje);

a výčet aktivit ze strany žáka:

- sledovat obraz a poslouchat;
- jen poslouchat;
- jen sledovat;
- hádat;
- opakovat;
- vymýšlet příběh;
- předvádět;
- předvídat;
- popisovat;
- pojmenovávat věci;
- kreslit;
- zpívat;
- psát;
- číst;
- odpovídat na otázky;
- vzpomínat, co viděl;
- dokončovat děj;
- třídit jevy nebo věci;
- kontrolovat jev, o kterém se učil;
- natočit vlastní video, atd.

Otázkou využití videa ve výuce se zabývají i psychologové. Tím, že mezi žáka a učitele vstupuje technika, vzniká nový vztah ve vyučovacím procesu. Působení videa z pedagogicko-psychologického hlediska shrnuje Mašek (1993, s. 94–95) ve své publikaci do několika následujících bodů:

- video působí silně emocionálně, vytváří dojem účasti v místě děje i pocit, že děj na obrazovce probíhá současně s jeho sledováním;
- motivuje k většímu pracovnímu výkonu;
- podporuje první fázi učení, konkretizuje verbálně navozené představy, s tím rozvíjí představivost a vyjadřovací schopnosti žáka;
- zvyšuje efektivitu vyučovacího procesu;
- délka videa by neměla být delší než 10–15 minut, při delších videích jsou žáci již méně pozorní a množství prezentovaných informací může být nadbytečné, velmi obtížně zpracovatelné;
- doplnění chybějící zpětné vazby učitelem je jeden z nejdůležitějších předpokladů úspěšné projekce.

Je nezbytné rozvíjet práci zároveň s knihou, protože chápání čteného textu bývá hlubší a všestrannější než při sledování mluveného slova či obrazu z počítače. (Vališová, 2007, s. 216).

3.2 Přednosti a nevýhody videa

Mezi nejvýznamnější didaktickou přednost videa patří jeho možnost audiovizuálně zobrazit různé jevy, situace, prostředí, aj., a to zpravidla v reálné podobě. V hodinách cizího jazyka učitel žákům díky videu zprostředkovává autentické materiály, např. rozhovor v cizím jazyce, který lze průběžně zastavovat, aby si žáci ujasnili jednotlivé pasáže. Dále lze pouštět přednášky, dokumenty, filmy, vybrané televizní kanály a programy (např. vhodné je televizní zpravodajství, kde moderátoři hovoří plynule a spisovně). Žáci při videu vnímají velké množství slovní zásoby a zároveň informace o reáliích. Video můžeme přehrát na počítači a promítnout přes dataprojektor nebo spustit na interaktivní tabuli s přístupem k internetu. Díky zapojení obou receptorů (zraku a sluchu) dochází u žáků k lepšímu zapamatování předávaných informací. Při výuce

s videem mohou být rozvíjeny všechny čtyři jazykové dovednosti, tj. čtení, psaní, poslech a možný ústní projev.

Už samotný fakt, že učitel použije video jako didaktický prostředek, vzbuzuje u žáků větší zájem, motivuje je při vzdělávacím procesu, což se odráží v jejich lepší pozornosti ve vyučovací hodině. Některé video může v sobě zahrnovat navíc výchovné hledisko.

K nevýhodám využití videa ve výuce bychom mohli zařadit časově náročnější metodickou přípravu vyučujícího než při práci s jinými učebními pomůckami. Dále je to potřebná zdatnost učitele při práci s ICT prostředky (s interaktivní tabulí, počítačem, projektorem, atd.), např. jejich včasné spuštění (Geschwinder a kol., 1987, s. 149). Také vybavenost třídy může být klíčová, kdy při slunném počasí, je třeba zatáhnout žaluzie či roletu, aby promítané video bylo dobře viditelné.

II PRAKTICKÁ ČÁST

Cílem praktické části této diplomové práce je vytvořit pět didaktických materiálů, které obsahují video, a to pro úroveň základního vzdělávání a vzdělávání na střední škole k výuce ruského jazyka. Dalším výstupem je reflexe pozorování realizovaných pilotních verzí s vytvořeným didaktickým materiálem na úrovni ZŠ a SŠ. Dalším cílem praktické části je na základě vlastního dotazníkového šetření zjistit postoje učitelů k využívání videa ve výuce ruského jazyka.

Pro praktickou část této diplomové práce budou zvoleny dvě výzkumné metody, a to akční výzkum a dotazníková metoda. Akční výzkum je realizován jako pozorování výuky jedné detailně navržené vyučovací hodiny ruského jazyka na základní a střední škole s použitím videa *Máša a medvěd*. Dle dotazníkové metody budou zmapovány postoje učitelů k využívání videa ve výuce ruského jazyka.

Praktická část je rozdělena do dvou kapitol. První kapitola představuje dotazníkové šetření. Druhá kapitola nabízí soubor didaktických materiálů s videem.

4 Dotazníkové šetření

Ke zjištění informací byl sestaven dotazník (viz příloha 1), který byl rozeslán elektronickou formou pouze učitelům ruského jazyka. Kontakty na pedagogy byly vyhledávány přes internetovou stránku <http://www.seznamskol.cz>, kde se zobrazují odkazy na 1321 středních škol a 4 652 základních škol dle krajů v České republice. Osloveno bylo celkem 262 pedagogů ruského jazyka, z nichž jich formulář vyplnilo 96 pedagogů. Návratnost dotazníků tedy činí 36,64%.

Dotazníkové šetření na téma *Využití videa ve výuce ruského jazyka* bylo anonymní a bylo koncipováno do třinácti otázek, které byly otevřené, uzavřené nebo polouzavřené, takže učitelé měli možnost konkretizovat některé odpovědi či vyjádřit svou myšlenku. Pro účely výzkumného šetření nebyl významný věk, ani pohlaví vyučujících. Cílem výzkumného šetření bylo zjistit, jak učitelé využívají video ve výuce ruského jazyka jako didaktického prostředku.

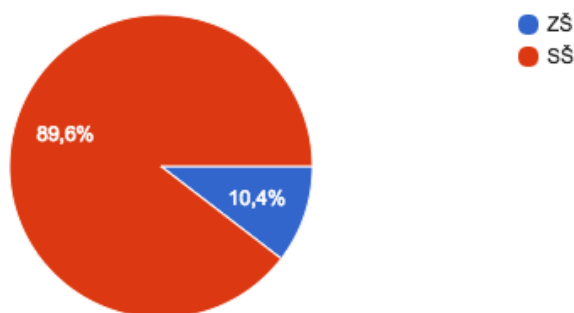
Dotazování probíhalo od prosince roku 2017 do března roku 2018. Zpracování výsledků se uskutečnilo v dubnu roku 2018. Pro lepší přehlednost výsledků byly použity grafy.

4.1 Analýza dotazníkového šetření

Úvodní otázka dotazníkového šetření informovala o tom, zda pedagogové ruského jazyka učí na základní nebo střední škole. Z 96 dotazovaných pedagogů učí 86 na střední škole, zbylých 10 na základní škole.

Jsem učitelem/učitelkou ruského jazyka na:

96 odpovědí

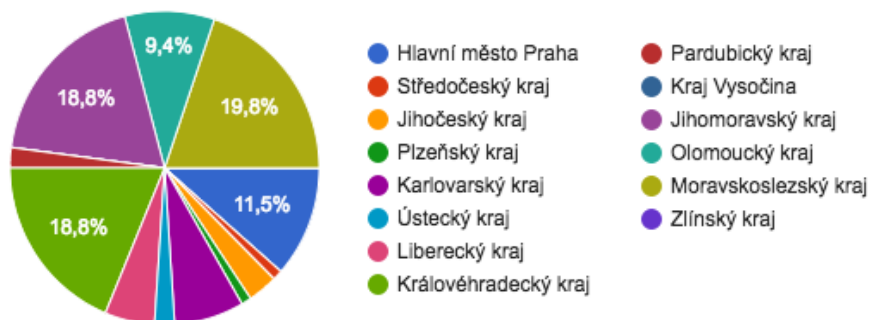

Graf 1: Podíl pedagogů středních a základních škol

Druhá otázka orientačně zjišťovala, v jakém kraji pedagogové ruského jazyka učí. Cílem dotazníkového šetření je mít koherentní soubor dat, proto byli osloveni pedagogové z celé České republiky. Pro úplnost – z 96 dotazovaných učitelů pochází 19 pedagogů z Moravskoslezského kraje, 18 z Královéhradeckého kraje, 18 z Jihomoravského kraje, 11 z Hlavního města Prahy, 9 z Olomouckého kraje, 7 z Karlovarského kraje, 5 z Libereckého kraje, 3 z Jihočeského kraje, 2 z Ústeckého kraje, 2 z Pardubického kraje, 1 ze Středočeského kraje a 1 z Plzeňského kraje. Ze Zlínského kraje a z Vysočiny jsme bohužel nezískali odpovědi. Lze konstatovat, že vzorek je v tomto ohledu reprezentativní.

Učím v kraji:

96 odpovědí

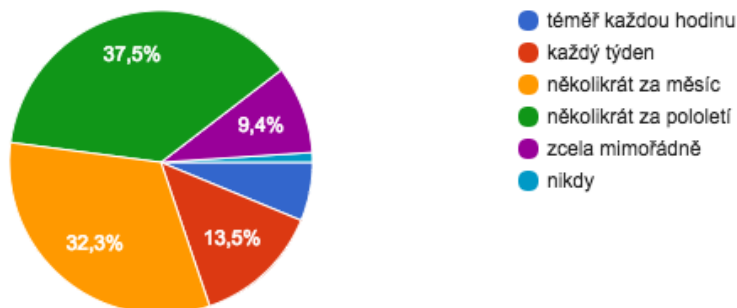
Graf 2: Rozmístění dotazovaných pedagogů dle krajů

Třetí otázka, na kterou vyučující odpovídali, zněla: „Jak často používáte video v hodinách ruského jazyka?“. Respondentům byly nabídnuty následující možnosti: „téměř každou hodinu“, „každý týden“, „několikrát za měsíc“, „několikrát za pololetí“, „zcela mimořádně“ a „nikdy“.

Z níže zobrazeného grafu je patrné, že poměr mezi odpověďmi „několikrát za pololetí“ a „několikrát za měsíc“ byl velmi vyrovnaný (36 : 31). Dále 13 pedagogů pouští žákům video každý týden, 9 zcela mimořádně, 6 pedagogů téměř každou hodinu a jen 1 vyučující nepoužívá video vůbec.

Jak často používáte video v hodinách ruského jazyka?

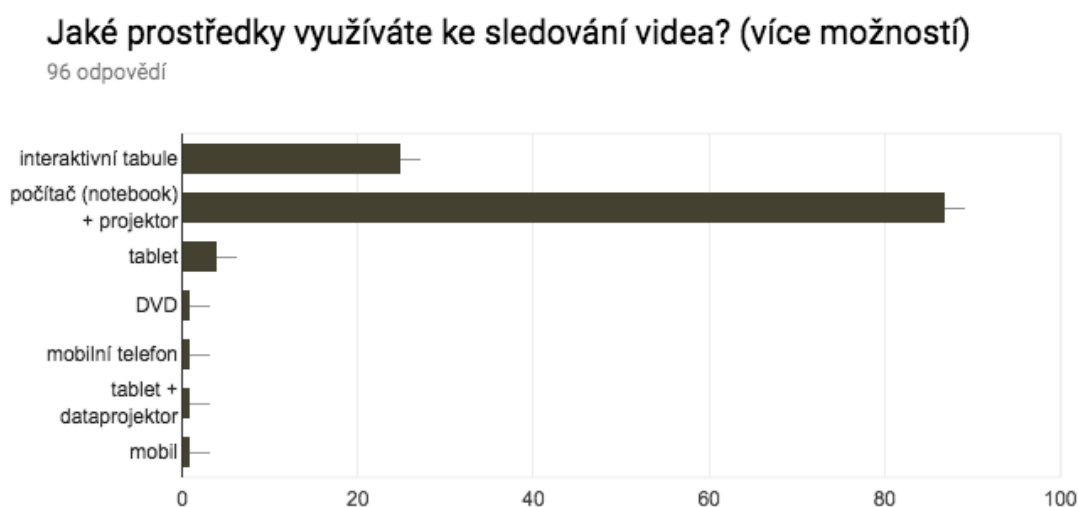
96 odpovědí

Graf 3: Frekvence využití videa ve výuce ruského jazyka

U čtvrté otázky: „Jaké prostředky využíváte ke sledování videa?“ pedagogové mohli označit více odpovědí. Na výběr byla možnost: „interaktivní tabule“, „počítač (notebook) + projektor“, „tablet“ a možnost „jinak“ s volným komentářem.

Nejčastějším ICT prostředkem, který v 90 % přehrává žákům při výuce ruského jazyka video, je počítač nebo notebook propojený s projektorem. Interaktivní tabule má 26% zastoupení a tablet 4%. Někteří pedagogové doplnili ještě, že video pouští prostřednictvím mobilního telefonu a tabletu s dataprojektorem.

Graf 4: Prostředky ke sledování videa

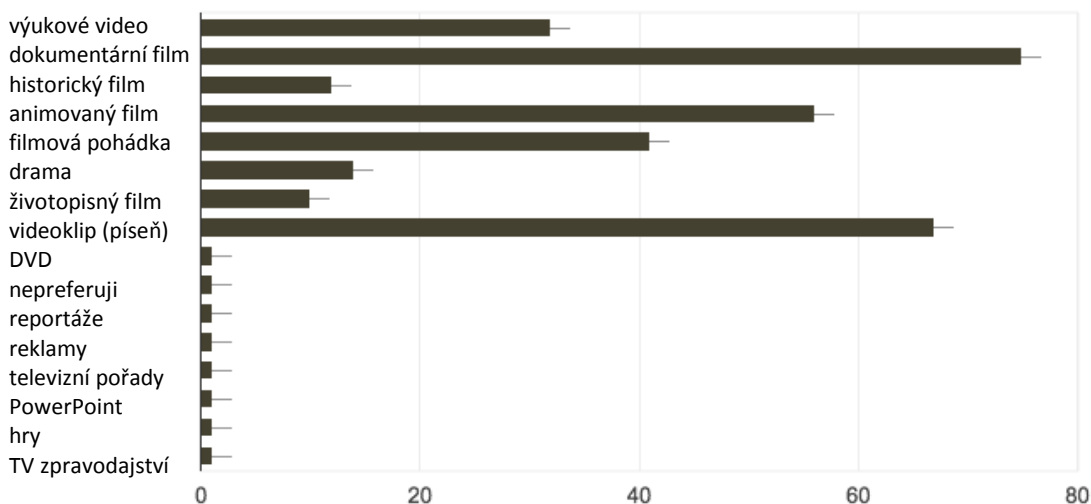
Pátá otázka zněla: „Jaký druh videa preferujete při výuce ruského jazyka?“. K nabídce byla možnost „výukové video“, „dokumentární film“, „historický film“, „animovaný film“, „filmová pohádka“, „drama“, „životopisný film“, „videoklip (píseň)“ a možnost „jinak“ s volným komentářem. Zároveň bylo možné označit vícero možností.

Z odpovědí vyplynulo, že pedagogové při vyučování v 78 % dávají přednost zhlédnutí dokumentárního filmu. Druhé nejčastější zastoupení má videoklip (píseň), a to v 69 %. Na třetím místě ve sledování videa při výuce je s 58 % animovaný film. Dalším hojně využívaným druhem je filmová pohádka (42 %) a výukové video (33 %). Drama (14 %), historický film (12 %) a životopisný film (10 %) se žákům zprostředkovává zřídka. Jako další druhy videí, které se v hodinách ruského jazyka využívají, uvedlo 7 pedagogů konkrétně: „DVD – doplněk k učebnici, репортажи русского телевидения, рекламу, materiály z YouTube, televizní pořady, PowerPoint prezentace, jazykové hry v aplikacích“.

a televizní zpravodajství“. Pouze v jednom případě vyučující nepreferuje žádný druh videa z důvodu, že záleží na probíraném učivu.

Jaký druh videa preferujete při výuce ruského jazyka? (více možností)

96 odpovědí

Graf 5: Preference jednotlivých druhů videa

Šestá otázka „Máte konkrétní váš oblíbený (ruský) zdroj/web ke sledování videí?“ zjišťovala oblíbené zdroje (weby) pedagogů, z kterých zprostředkovávají žákům video. Zdroje (weby) nemusely být zásadně ruské. Tato otázka byla koncipovaná jako otevřená otázka a nebyla povinná.

Celkem bylo zaznamenáno 47 odpovědí, z toho 18 vyučujících striktně odpovědělo, že nemají žádný konkrétní oblíbený zdroj, odkud by čerpali videa. Sedm pedagogů, ač uvedlo, že nemají svůj oblíbený zdroj k vyhledávání videí, své odpovědi upřesnilo:

„Ne, pohybuji se po ruskojazyčných webech a vybírám si. Dobrou zkušenost mám s prezentacemi pro děti – 900 детских презентаций и 200 000 презентаций для школьников - <http://900igr.net/>“

„Ne, používám různé zdroje dle potřeby.“

„Ne, nejčastěji využívám YouTube.“

„Ne, vždy googluji a vybírám z nabídky.“

„Nemám, zdroje vybírám náhodně.“

Dvacet dva pedagogů konkrétně uvedlo tyto zdroje:

<https://www.youtube.com>

<https://www.yandex.ru>

<https://is.muni.cz/do/ped/kat/KRus/fonetika/index.html>

<http://xn--hl1aafb7ap.xn--plai/multiki>

<https://www.rambler.ru>

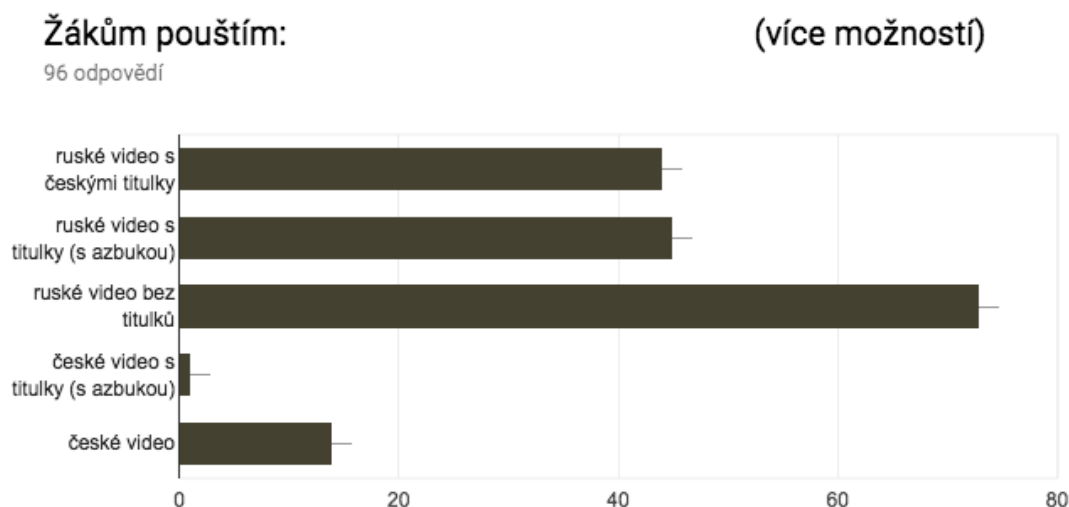
<https://www.1tv.ru>

<https://tvrain.ru>

Zásadním zjištěním z této otázky je, že více jak polovina dotazovaných pedagogů nemá zdroj, odkud by pravidelně čerpali videa. Absence zdrojů nás vede k zamyšlení v podkapitole 4.2 Shrnutí výsledků dotazníkového šetření.

V další otázce dotazníkového šetření jsme zkoumali, v jakém jazyce (jestli v českém nebo ruském) a s jakými titulky pouští učitelé videa. U této otázky bylo nabídnuto respondentům 5 možností odpovědí, a to „ruské video s českými titulky“, „ruské video s titulky (s azbukou)“, „ruské video bez titulků“, „české video s titulky (s azbukou)“ a „české video“. Pedagogové mohli označit libovolný počet odpovědí.

Z grafu vyplývá, že 76 % pedagogů pouští žákům zásadně ruské video a bez titulků. Poměr mezi odpověďmi „ruské video s českými titulky“ a „ruské video s titulky (s azbukou)“ je velmi vyvážený (45 %: 46 %). Čtrnáct procent učitelů pouští žákům české video a pouze 1 % české video s titulky (s azbukou).

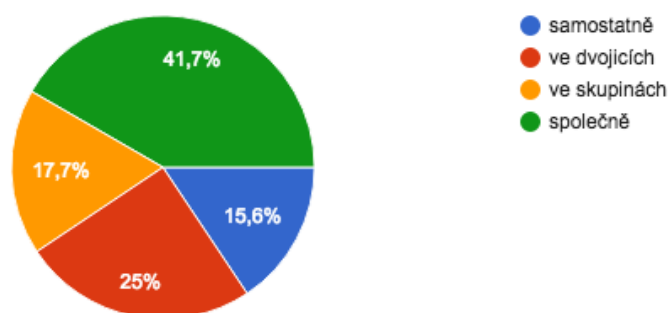
Graf 6: Možnosti jazyka a titulků při využití videa

Osmá otázka zněla: „Jak žáci po zhlédnutí videa ve výuce nejčastěji pracují?“. Zde jsme zjišťovali formu práce ve výuce ruského jazyka. Pedagogům byly nabídnuty následující možnosti: „samostatně“, „ve dvojicích“, „ve skupinách“ a „společně“.

Ukázalo se, že po zhlédnutí videa, žáci v hodinách ruského jazyka pracují nejčastěji společně. Pro odpověď „společně“ hlasovalo 40 pedagogů. Druhou nejvíce využívanou formou je práce ve dvojicích, kterou využívá 24 vyučujících. Po zhlédnutí videa nechává pracovat žáky ve skupinách 17 pedagogů. Nejnižší zastoupení s počtem 15 pedagogů získala samostatná práce žáků.

Jak žáci po zhlédnutí videa ve výuce nejčastěji pracují?

96 odpovědí

Graf 7: Forma práce po zhlédnutí videa ve výuce ruského jazyka

V deváté otázce jsme zjišťovali, jakým způsobem pedagogové ověřují práci žáků s videem. Pedagogům bylo předloženo 6 variant odpovědí: „písemný test pro všechny žáky“, „pracovní list pro všechny žáky“, „ústně zkouším všechny žáky“, „ústně zkouším náhodně vybrané žáky“, „neověřuji“ a varianta „jinak“ s volným komentářem.

Z dotazníkového šetření vyplývá, že nejvíce učitelů (35) ověřuje znalosti žáků z videa připraveným pracovním listem pro všechny žáky. Druhým nejpočetnějším způsobem je ústní zkoušení náhodně vybraných žáků. Tento způsob využívá 16 učitelů. Jedenáct pedagogů pak ústně zkouší všechny žáky. Sedm pedagogů kontroluje všechny žáky písemným testem a 10 pedagogů vůbec práci s videem neověřuje. V možnosti odpovědi „jinak“, což představuje roztříštění barev v grafu, se 10 učitelů shodlo na metodě společné diskuze, např. „*Společně besedujeme o tom, co jsme viděli.*“.

V dalších odpovědích se objevily následující komentáře:

„*Střídám dle potřeby všechny metody zmíněné výše.*“

„Kombinuji různé způsoby.“

„Pokaždé jinak.“

„Slohová práce.“

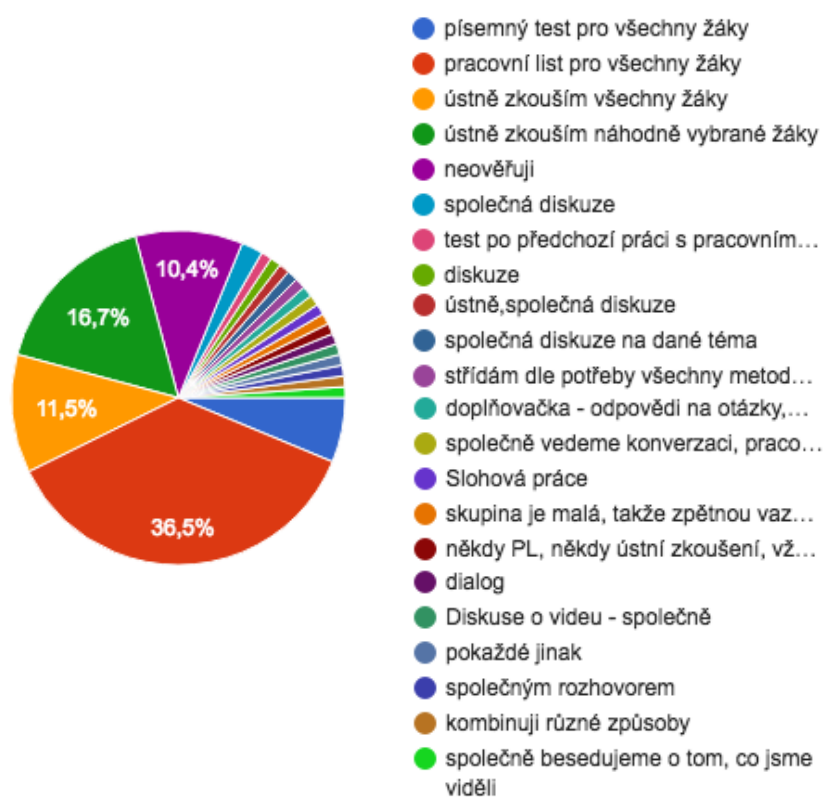
„Dialog.“

„Někdy PL, někdy ústní zkoušení, vždy kontroluji, zda žáci rozumí a vnímají.“

„Doplňovačka – odpovědi na otázky související s videem, případně společně překládáme a snažíme se porozumět videu.“

Jakým způsobem ověřujete práci žáků s videem?

96 odpovědí

Graf 8: Způsob ověřování práce žáků s videem

Desátá otázka: „Zkoušel/a jste někdy s žáky natočit vlastní video?“ měla charakter uzavřené otázky s možnostmi ano – ne. K odpovědi „ano“ se vážala podotázka: „Pokud ano, můžete blíže popsat tento projekt?“.

Z 96 dotazovaných pedagogů 85 pedagogů nezkoušelo natočit s žáky video. Jedenáct pedagogů se pokusilo natočit vlastní video a takto svůj projekt specifikovalo:

„Žáci točili projekt na téma Jídlo. Vařili/připravovali nějaké jídlo a tento postup natáčeli a komentovali.“

„Žáci točili video na téma Náš recept.“

„Uvažovali jsme o video-kuchařce, ale nakonec zůstala forma fotonávodů (boršč).“

„Video bylo na téma Vaření, Navigace ve městě, Reklamace.“

„Dvojice studentů zpracovávaly na tabletech téma Moje město a téma Moje škola (video, fotografie, vlastní komentáře psané i mluvené, rozhovory s pracovníky školy).“

„Natáčeli jsme video ke dni jazyků – o hodině ruského jazyka.“

„Projekt: Předpověď počasí pro různé regiony.“

„Projekt na téma Novinář ve škole – bylo to náročné, vynaložená energie neodpovídala výsledku.“

„Krátká videa pro evaluaci (žáci pak vidí a slyší, jak jim to jde).“

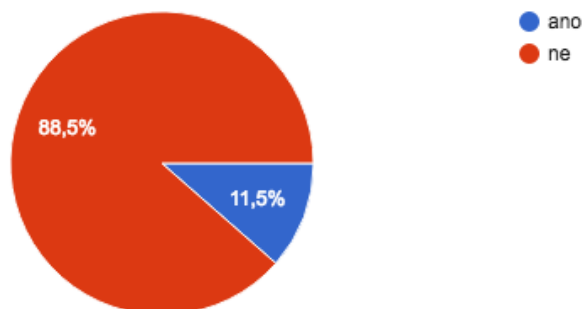
„Studenti točili videa nebo vytvářeli prezentace na vybraná maturitní témata.“

„Odpověď hodně dobrého maturanta při ústní maturitní zkoušce z ruského jazyka.

Dále záznam besedy s ruskými sportovci – skokany do výšky.“

Zkoušel/a jste někdy s žáky natočit vlastní video?

96 odpovědí

Graf 9: Postoj k natočení vlastního videa

Jedenáctá otázka zněla: „K čemu využíváte video?“. Cílem bylo zjistit, k jakým činnostem je video ve výuce ruského jazyka využíváno. Pedagogové měli za úkol přiřadit k nabídnutým aktivitám četnost („vždy“, „často“, „občas“, „zřídka“, „nikdy“) dle jejího využití ve vyučování.

Z níže uvedeného grafu je zřejmé, že nejčastěji je video ve výuce ruského jazyka využíváno pro výuku reálií, jako podnět k diskuzi, ale i pro relaxaci.

Volbu „občas“ zvolili vyučující hlavně při opakování slovní zásoby prezentaci nové slovní zásoby.

Nejméně pedagogové pouští žákům video k prezentaci nového gramatického jevu a k jeho opakování. Tento fakt koresponduje s výsledkem, že výuková videa pouští učitelé jen ve 33 % případů (viz Graf 5). Málo se také video využívá jako impuls pro vytváření textů. To dokládá jen jedna odpověď z deváté otázky, že vyústění kontroly práce s videem může být slohová práce.

U této otázky byla opatřena možnost „jinak“ s volnou odpovědí, kde se někteří pedagogové vyslovili, že video ve výuce také používají při:

„výuce ruské literatury (často)“;

„náviku ruských písní (vždy)“;

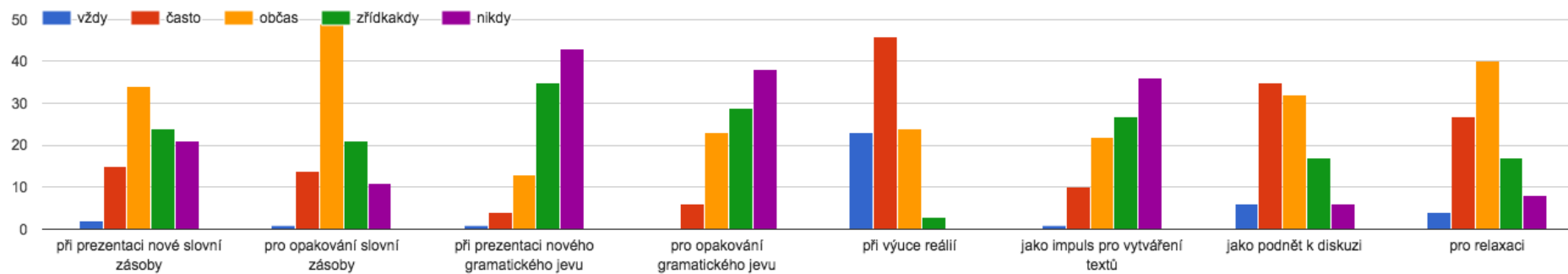
„situacích ze života (občas)“;

„použití DVD – doplněk učebnice (často)“;

„při výuce nových témat v učebnici – relace z ruské televize (často)“;

„z hlediska zájmu (často) – ve třídě mám sportovce, učili jsme se slovní zásobu hokeje a fotbalu např. na základě filmu Legenda č. 17“.

K čemu využíváte video? (zaškrtněte dle četnosti)

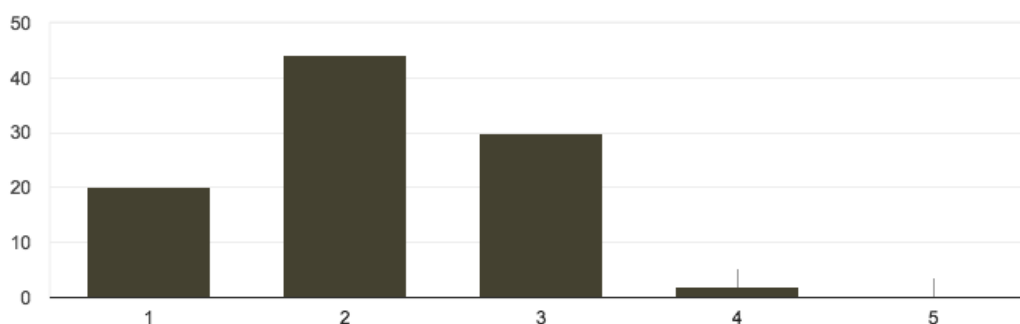
Graf 10: Využití videa dle četnosti ve výuce ruského jazyka

Předposlední otázka zjišťovala, jak pedagogové hodnotí práci s videem ve výuce ruského jazyka. U předepsaných možností na škále „1 (velmi spokojen/a) až 5 (velmi nespokojen/a)“ měli pedagogové zaškrtnout míru spokojenosti.

Využití videa bylo nejčastěji hodnoceno známkou „2“, která odpovídá slovnímu hodnocení „spokojen/a“, a to ve 45 %. Známkou „3“ ohodnotilo video 31 % vyučujících. Velmi spokojených vyučujících, kteří dali známku „1“, bylo 20 %. Pouze 2 % se rozhodla pro známku „4“, což by odpovídalo slovnímu hodnocení „nespokojen/a“. Možnost „velmi nespokojen/a“ nebyla volbou ani jednoho pedagoga.

Ohodnoťte, jak se vám pracuje s videem.

96 odpovědí

Graf 11: Míra spokojenosti pedagogů s využitím videa

Poslední otázka dotazníkového šetření byla otevřená a zkoumala, co je důvodem, že pedagogové ruského jazyka používají tradiční metody místo využití videa k dosažení stejného cíle. Odpovědi respondentů byly rozděleny do osmi tematických bloků na základě počtu jejich podobných myšlenek:

1. Čas a náročnost
2. Obtíže s hledáním videa a absence zdrojů
3. Učitel nedostatečně ovládá techniku
4. Technická vybavenost škol (nedostatek financí)
5. Problémy s technikou
6. Stereotyp
7. Věk
8. Hodinová dotace a svazující ŠVP

Nejčastější důvod pro použití tradičních metod místo využití videa ve výuce ruského jazyka uváděli učitelé časovou náročnost a náročnost samotné přípravy výuky s videem. Celkem 26 pedagogů se shodlo na nedostatku času stráveného k vyhledávání adekvátního videa, zejména aby odpovídalo jazykové úrovni žáků, dále také pak na náročné přípravě, za kterou stojí vyhledávání vhodného materiálu.

Vybrané odpovědi:

„Učitelé mají pocit, že to zdržuje při časovém plnění metodického plánu a že to nepřispívá k osvojení znalostí.“

„Pracnější a časově náročnější - musí se hledat zdroj, vybrat správná pasáž, připravit pracovní listy, atd.“

„Časová náročnost věnovaná na přípravu hodiny (vyhledání vhodného videa, příprava pracovních listů pro studenty, zpracování mluveného slova do textů, ...“

„Časová náročnost přípravy (vyhledat, vypracovat materiál k videu, zhlédnout video v předstihu).“

S časovou náročností je úzce spjat druhý důvod k použití tradičních metod než využití videa ve výuce ruského jazyka, a to obtíže s hledáním videí a absence zdrojů. Myšlenku, že není dost vhodných výukových materiálů, vyjádřilo 17 vyučujících.

Vybrané odpovědi:

„Nezatracuji tradiční metody, ne vždy se totiž podaří najít adekvátní materiál. Často zadávám žákům tematické prezentace, které doplním, je-li třeba, pak je ve třídě využijeme ke společné práci, což je většinou velmi baví.“

„V ruském jazyce je velmi málo vhodného materiálu, je velmi těžké najít video v RJ s titulky v RJ nebo vhodně zpracovanou látku pro interaktivní tabuli.“

„Absence výukových materiálů pro ruštinu (chybí použitelné materiály pro video, např. jazykové kurzy na DVD, rozpracované písně, básně, komunikativní situace, gramatické jevy).“

„Absence zdrojů (na rozdíl od angličtiny, kde množství dostupných materiálů je nesrovnatelně větší).“

Třetím důvodem je nedostatečné ovládnutí techniky učitelem, což se domnívá 12 pedagogů. Podle nich ne každý učitel je zručný v technice, která se tak rychle vyvíjí,

a proto mnozí častěji volí tradiční metody. Dále je to lenost a neochota hledat nové zdroje, která znemožňuje práci s videem.

Vybrané odpovědi:

„PC dovednosti, schopnost orientovat se v nabídce videí, úroveň žáků – práci s videem rovněž častěji zařazují při práci s nadanějšími žáky, pokud některé třídy mají obtíže, volím raději klasičtější metody práce, které přinesou viditelnější výstup.“

„Všechny materiály si chystám sama a to se asi každému nechce.“

„Učitelé nemají dostatek informací o tom, kde je možné najít vhodné video.“

„Nedostatek DVPP zaměřené na tuto oblast.“

Deset učitelů tvrdí, že hlavním problémem je nedostačující technické vybavení škol. Možná by rádi pracovali při výuce s videem, ale z hlediska finanční náročnosti jim školy nemohou vybavit učebny interaktivními technologiemi.

Stejný počet učitelů pak uvádí technické potíže, které jsou nejen nepříjemné, ale zdržují práci ve výuce.

Vybrané odpovědi:

„Nevyhovující technika ve škole.“

„Někdy nedostatečná vybavenost tříd příslušnou technikou. Některé hodiny cizích jazyků učíme v učebnách pouze s křídou a tabulí, dá se použít pouze CD přehrávač. Pro některé učitele je jednodušší přijít do hodiny pouze s učebnicí.“

„Nespolehlivost techniky, něco si nachystám a pak nepřipojím notebook k internetu nebo se mi restartuje, atd.“

„Občasné technické problémy (komunikace počítače s dataprojektorem a s reproduktory).“

Stereotyp je dalším důvodem k použití tradičních metod než využití videa, alespoň se to domnívá 8 učitelů.

Vybrané odpovědi:

„Konzervativismus a rutina.“

„Učitelé nechtějí měnit zažité zvyky.“

„Mají to naučené, nechce se jim měnit příprava. Kolegyně velmi často laborují s technikou.“

„Tradiční metody jsou prověřené a většinou fungují. Mnoho učitelů nepoužívá ani dataprojektor. Nechtějí měnit své návyky. Já mám zkušenost s výukou od 7. třídy ZŠ přes střední školu (2. - 4. ročník), skupiny jsou kombinované se studenty z Ruska, Kazachstánu, Ukrajiny a dost často spolupracují ve skupinách a tak obohacují naše studenty, než video.“

Šest učitelů odhaduje, že za využívání tradičních metod hraje vliv věku pedagogů.

Vybrané odpovědi:

„Věkově starší učitelé se možná moderních technologií bojí.“

„Upřímně – neznám správné zdroje, jsem starší ročník – uvítala bych pomoc.“

„RJ podle mých zkušeností učí především starší generace, která tolik nepracuje s technikou (obecně). Ti, kdo chtějí pracovat s videem, neznají spolehlivé odkazy, musí dohledávat (časová náročnost), ruština ve videu je jazykovou úrovní náročná pro studenty – začátečníky či středně pokročilé, tj. další nároky na učitele a jeho přípravu (čas).“

Pět učitelů si myslí, že důvodem, proč se video ve výuce ruského jazyka využívá málo, je hodinová dotace a svazující ŠVP.

Vybrané odpovědi:

„Učím ruštinu pouze jako nepovinně volitelný předmět a navíc prvním rokem. RJ máme pouze 1x týdně 2 vyučovací hodiny, takže jsme na úplném začátku a tudíž video tak často nepoužívám jako při výuce AJ. Bohužel navíc není dostatek videí pro začátečnickou úroveň.“

„Malá hodinová dotace (RJ většinou jako druhý jazyk).“

Pouze 2 pedagogové v dotazníkovém šetření konkrétně nevyjádřili důvod, proč pedagogové ruského jazyka používají tradiční metody místo využití videa k dosažení stejného cíle. Evidentně jsou s využitím videa ve výuce spokojeni.

Vybrané odpovědi:

„Nevím, používám video ráda a často, považuji ho za tradiční metodu.“

„Nevím, na naší škole je využívání videa běžné. Já sama sleduji velmi často ruské filmy a TV pořady z důvodu osobního zájmu a příležitosti pro zdokonalování se v jazyce a rozšiřování přehledu.“

4.2 Shrnutí výsledků dotazníkového šetření

Dotazníkového šetření na téma *Využití videa ve výuce ruského jazyka* se zúčastnilo celkem 96 pedagogů ruského jazyka z různých krajů České republiky, z nichž 90 % učí na středních školách a 10 % na základních školách. Z výsledků nelze jednoznačně vyvodit, zda se video ve výuce ruského jazyka využívá častěji na základní škole, než na střední škole.

Z průzkumu vyplynulo, že se video ve výuce ruského jazyka nejčastěji využívá několikrát za pololetí a několikrát za měsíc. Možnost „každý týden“ zvolilo více respondentů než možnost „zcela mimořádně“. Pedagogové přehrávají žákům nejčastěji video prostřednictvím počítače či notebooku s připojeným projektorem. K přehrání se využívají ale i ICT prostředky jako interaktivní tabule, tablet a mobilní telefon. Výhodou mobilního telefonu je, že nevádí náhlý přesun z učebny do učebny bez technického vybavení.

Při výuce ruského jazyka pedagogové preferují dokumentární film. Druhé nejčastější zastoupení má videoklip (píseň). Na třetím místě je animovaný film. K dalším využívaným druhům patří filmová pohádka, výukové video a televizní zpravodajství. Drama, historický film a životopisný film se žákům zprostředkovávají zřídka. Videá se pouští v zásadě ruská a bez titulků. Žáci se tedy koncentrují více na obraz a dění, aniž by sledovali přepis zvuku videa.

Pedagogové ve výuce ruského jazyka video využívají cíleně pro výuku reálií, jako podnět k diskusi, ale i pro relaxaci. Nejméně pedagogové používají video k prezentaci nového gramatického jevu a k jeho opakování. To vede k překvapujícímu zjištění, že výukové video učitelé pouští pouze ve třiatřiceti procentech. Za tímto zjištěním stojí fakt, že neexistuje konkrétní internetová stránka, kde by byla shromážděna výuková videa. Učitelé zřejmě neznají, z jakých internetových zdrojů výuková videa mají čerpat.

Žáci po zhlédnutí videa pracují nejčastěji společně. Nejnižší 15% zastoupení získala forma samostatné práce žáků. Je otázkou, zda za to může ne příliš rychlá zpětná

vazba (kdy pedagog ihned žákovu odpověď potvrdí či doplní) nebo neochota pedagogů vytvářet pracovní listy k práci s videem. Z výzkumu vyplývá, že učitelé ochotní jsou, neboť znalosti a pozornost žáků ověřují převážně právě pracovními listy, které předem připravují, nebo je kontrolují formou společné diskuze.

Dalším poznatkem je, že 11% pedagogů zkusilo natočit s žáky své vlastní video. Videá natáčeli např. na téma Vaření, Reklamace, Moje město. Ukázalo se, že natočení vlastního videa je náročné jak pro pedagogy, tak i pro žáky, ale je obohacujícím zážitkem. Z výsledků dotazníkového šetření je patrné, že s celkovou prací s videem jsou učitelé spokojeni.

Současným problémem na straně pedagogů ve výuce ruského jazyka je především nedostatek času pro výběr vhodných materiálů, společně s nižší mírou orientace v jejich vyhledávání z mnoha zdrojů. Nejpoužívanějším zdrojem videí pedagogů je internetová stránka <https://www.youtube.com>, kde se nachází téměř nepřeborné množství nabídek videí. Učitelům ruského jazyka by pravděpodobně usnadnil práci jeden ucelený portál, kde by se nacházel přehled ruských videí nebo alespoň seznam odkazů na jejich zdroje. S časovou náročností a s obtížemi vyhledávání vhodného materiálu úzce souvisí potíž nedostatečného ovládnutí techniky učitelem. Dalo by se polemizovat, zda právě za obtížemi vyhledávání vhodných videí stojí nedostatek dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků zaměřené na oblast ICT, ale také nechť pedagogů vyhledávat hledat nové zdroje než jen *YouTube*. Další příčinou nižšího využití videa ve výuce se jeví nedostačující technická vybavenost škol, technické problémy s technikou v praxi, hodinová dotace ruského jazyka, stereotyp a věk.

5 Návrh didaktických materiálů s videem pro výuku ruského jazyka

V této kapitole bude naším úkolem vytvořit pět materiálů s použitím videa jako didaktického prostředku k výuce ruského jazyka, a to pro úroveň základního vzdělávání (A1) a vzdělávání na střední škole (A2). Při tvorbě jednotlivých cvičení budeme vycházet z teoretické části diplomové práce, tzn., že z prostudované literatury se budeme snažit uplatnit poznatky o metodickém využití videa. Jako konkrétní zdroj videa použijeme ruský animovaný seriál *Máša a medvěd*, který je prostoupen lehce zapamatovatelnými písněmi, odehrává se v každém ročním období a ze kterého lze čerpat náměty na libovolné téma vyučovací hodiny. Seriál je dostupný na oficiálních internetových stránkách filmu: <http://mashabear.ru>.

Krátké příběhy pojednávají o dobrodružství malé holčičky Máši a velkého medvěda Míši. Režisérem tohoto zábavného seriálu, který byl poprvé odvysílán v roce 2009 na ruském televizním kanálu *Россия-1* v rámci pořadu „*Спокойной ночи, малыши!*“, je Oleg Kuzovkov. V současnosti má seriál 69 dílů, které jsou dostupné i na internetovém serveru *YouTube*. V budoucnosti lze očekávat, že počet dílů dále poroste, neboť se v jejich natáčení pokračuje. Délka jedné epizody se pohybuje kolem 7 minut, což splňuje kritérium vhodné délky videa ve výuce dle Maška (1993, s. 94–95).

Při tvorbě cvičení budeme mimo jiné vycházet z publikace Akišinové a Kaganové *Учимся учить – для преподавателя русского языка как иностранного* (2012), aby při každém cvičení žáci procvičovali všechny řečové dovednosti, tj. produktivní (ústní projev, psaní) a receptivní (čtení, poslech).

Dalším výstupem bude reflexe jedné pilotní verze s vytvořeným didaktickým materiálem na úrovni SŠ, která bude provedena na Obchodní akademii, Kubelíkova, a druhé pilotní verze na úrovni ZŠ, která bude realizována na Základní škole U Roháčových kasáren.

Didaktický materiál se vždy bude skládat z pracovního listu pro žáky a z metodického komentáře pro učitele. V metodickém komentáři bude uvedeno téma, doporučená jazyková úroveň žáků, pomůcky, cíl a schéma aktivity s případným dalším doporučením. Správné řešení jednotlivých cvičení bude k nahlédnutí v příloze.

Pokud se ve cvičeních budou vyskytovat obrázky, bude jejich seznam zdrojů uveden v seznamu použitých informačních zdrojů na konci diplomové práce.

Metodický komentář k pracovnímu listu na téma JÍDLO

Úroveň: A2

Pomůcky: panenka Máša, internet, video, projektor, pracovní list, slovníky

Cíl aktivity:

- Žáci pracují s videem, prostřednictvím kterého se mohou vyjádřit a sdělit informaci druhým (dabují vybraný úsek videa).
- Na základě zhlédnutého videa žáci odpovědí na otázky, v textu dopíší vynechaná slova a vymyslí, jaký by mohl být název videa.
- Žáci se zároveň seznámí s ruskými reáliemi (s ruským seriálem Máša a medvěd, v kterém je možné vidět samovar).

Schéma aktivity:

1) Úvod

- Učitel přinese ukázat žákům panenku Máši. Postačí i projektorem promítnutá postava Máši.
- Pokud žáci znají malou dívenku, učitel se žáků doptává, jak se jmenuje, kde bydlí, kdo je její přítel a co má ráda. Jestli ne, učitel sám o Máše krátce povypráví.
- напр. Девочку зовут Маша. У неё нет родителей, но у неё есть друг Медведь - Мишка. Маша живёт в домике на краю леса. Маша добрая, любопытная, весёлая, озорная и непосредственная. Она всё хочет знать и всё время задаёт вопросы. Она любит есть леденцы на палочке и играть. Медведь в прошлом известный цирковой медведь. Он ушёл на пенсию и живёт в лесу. Он любит покой, тишину, мёд и футбол. Мишка обладает многими человеческими качествами. Он старается воспитывать Машу, вот только умеет разговаривать на человеческом языке, но понимает его.

2) Ukázka filmu a jeho následné dabování

- Po krátkém seznámení s Mášou učitel žákům pouští vybraný úsek videa bez zvuku od 0:31 – 2:25 min, který stopuje v určitých momentech.
- Odkaz na video zde: <https://mashabear.ru/video/#s-volkami-zhit>.
- Úkolem žáků, je nadabovat jednotlivé pasáže.

- Aby byli aktivní všichni žáci, postupuje se tak, že určitým pasážím propůjčuje svůj hlas vždy jedna dvojice žáků.
- Žáci se musí vzájemně poslouchat, aby zachovali logiku příběhu.
- Pasáže stopuje učitel následovně:

od	do (STOP)	role dabingu
0:31	1:03	dva vlci
1:03	1:27	Máša a medvěd
1:27	1:36	dva vlci
1:36	1:50	Máša a medvěd
1:50	2:01	dva vlci
2:01	2:21	Máša a medvěd/vlk
2:21	2:25	medvěd

3) Přehrání celé ukázky se zvukem

- Učitel rozdává žákům pracovní list, upřesní zadání práce s listem a pustí celé video i se zvukem.
- Zatímco žáci vyplňují pracovní listy, mohou zároveň porovnat své vytvořené dialogy s originálem.

4) Práce s pracovním listem

- Na základě zhlédnutého filmu si žáci společně s učitelem zkontrolují odpovědi ze cvičení č. 1.
- Cvičení č. 2 lze využít jako motivační cvičení k získání výborné známky navíc. Učitel nechá několik vteřin žákům zmražený obrázek otevřené lednice z videozáznamu (1:30) a žáci napíší, co nejvíce jídla, které v lednici viděli. Žák s nejvyšším počtem slov získává známku navíc.
- Ve třetím cvičení náhodně vyvolaní žáci nahlas přečtou text a doplní vynechaná slova dle smyslu.

5) Závěr

- Žáci vymyslí název celého příběhu.
- Na této videoukázce lze dále žáky naučit, jak si o něco požádat. Učitel vyvolá diskusi, jestli Mášino „хочу, хочу, хочу, хочу, ...“ je správné.
- Závěrem učitel upozorní žáky na výchovný moment, kdy Máša jde za dárkem představující návnadu pro vlky.

3) Прочитайте текст и дополните пропущенные слова:

В лесу в старой машине скорой помощи жили два _____. Они были очень голодными. Они услышали голос Маши и побежали по её следам, а когда увидели _____, то стали облизываться. Маша шла к _____ в гости.

Пока Маша играла с Мишкой, волки её рассматривали. Когда медведь открыл _____, где были напр.: _____
_____.

Волки сразу придумали хитроумный _____. Волки похитили Машу а медведю дали _____: «Вернём Машу за холодильник с едой».

Волки думали, что медведь будет грустный, но он _____, потому что у него будет свободное время. Пока медведь отдыхал дома, Маша нашла в машине скорой помощи _____ доктора и приступила к лечению волков. Через пару дней лечения, а точнее „мучения” волки хотели вернуть _____ медведю. У медведя была записка: «Приму Машу за _____ ». _____ с радостью согласились и вернули Машу обратно вместе с _____.

4) Назовите мультик.

Metodický komentář k pracovnímu listu na téma ZVÍŘATA

Úroveň: A2

Pomůcky: internet, projektor, video, slovníky, pracovní list, rozstříhané domino

Cíl aktivity:

- Na základě zhlédnutého videa žáci vytvoří přehled nového lexika na téma *Zvířata*.
- Formou domina si žáci osvojují rozdíly mezi zvuky ruských a českých zvířat.
- Žáci se zároveň seznámí s ruskými reáliemi (s ruskou pohádkou *Máša a medvěd*, ve které je možné vidět např. samovar).

Schéma aktivity:

1) Úvod

- Učitel nejprve žáky seznámí s průběhem aktivity.
- Až učitel žákům pustí vybraný úsek videa, žáci si budou během promítání zapisovat názvy všech zvířat, které se ve videu objeví.

2) Ukázka filmu

- Učitel pustí žákům vybraný úsek z první série animovaného filmu *Máša a medvěd*, od 0:00 do 3:28.
- Odkaz na video zde: <https://mashabear.ru/video/#pervaya-vstrecha>.
- Než učitel žákům promítne videoukázku, rozdá žákům pracovní listy a vysvětlí jim, že ve cvičení č. 1 zapíše každé zvíře na jeden řádek, které uvidí ve videu.

3) Práce s pracovním listem

- Zatímco učitel žákům promítá video, žáci do cvičení č. 1 zapisují zvířata, která se ve videu objevují.
- Žáci mohou napsat název zvířete nejprve česky a poté vedle rusky.
- Žákům jsou k dispozici slovníky, v kterých mohou vyhledávat neznámá slova.
- Učitel chodí po třídě a kontroluje žáky.
- Po zhlédnutí videa všichni společně ústně zkontrolují.
- Pracovní list zůstane žákům jako vytvořený slovníček zvířat.
- Úkolem žáků ve cvičení č. 2 je přiřadit ke každému srovnání jedno zvíře a následně srovnání přeložit. Tento úkol řeší žáci nejprve samostatně, poté společně. Učitel poté vyvolá diskusi o tom, jestli žáci znají další přirovnání či frazémy se zvířaty.

- Cvičení č. 3. náhodně vyvolaní žáci přečtou text. Domácím úkolem bude zhlédnout celé video a dokončit text (5 vět), od momentu, kdy se Máša ukryla v domečku před včelami. Pokud žáci doma video nechtějí dokoukat, příběh sami domyslí.

4) Domino

- Učitel žáky rozdělí do dvojic. Každé dvojici učitel dá rozstříhané domino.
- Žáci mají za úkol správně složit domino na základě zvuků jednotlivých zvířat.
- Žáci přepíší zvuky zvířat do pracovního listu pod cvičení č. 3 (např. петух – ку-ка-ре-ку)
- Žáci si uvědomí rozdíly zvuků mezi českými a ruskými zvířaty.

 ш-ш-ш	кар-кар му-у-у	мяу-мяу пи-пи-пи	гав-гав
 кря-кря	 ме-е-е	 ж ж ж	и-го-го фыр-фыр
 цок-цок	 мяу-мяу		

5) Závěr

- Ve dvojicích žáci diskutují o tom, jaké vlastní (nebo by si přáli) zvířátko, a jak se o něho starají.
- např. У меня белая собака. Я гуляю с собакой каждое утро. Она хочет играть и потом спать. Моя собака любит колбасу.
- Učitel shrne veškeré poznatky. Domácím úkolem žáků bude dokončit příběh první série animovaného filmu *Máša a medvěd*.

3) Прочитайте текст и напишите конец мультика.

В доме недалеко от железной дороги жила маленькая девочка Маша. Как только Маша выскочила из дома, животные на дворе скорее спрятались от неё.

Вокруг никого не было видно: ни собаки, которая укрывалась от неё в собачьей будке, ни поросёнка, который погрузился в лужу, чтобы Маша его не нашла, ни козы которая тихонько укрывалась за деревом.

Маша стала играть с бабочкой, которая села ей на нос, и добежала до леса. Спасаясь от пчёл, она вбежала в уютный домик...

<https://mashabear.ru/video/#pervaya-vstrecha>

4) Как говорят русские животные? Сыграйте в домино и напишите звуки животных.

ворона - _____	петух - _____	поросёнок - _____
кошка - _____	пчела - _____	цыплёнок - _____
собака - _____	белка - _____	коза - _____
корова - _____	ёжик - _____	змея - _____
лошадь - _____	утка - _____	

Metodický komentář k pracovnímu listu na téma NAROZENINY

Úroveň: A1

Pomůcky: internet, video, projektor, pracovní list, slovník

Cíl aktivity:

- Na základě zhlédnutého videa žáci odpovědí na otázky.
- Žáci užívají slovní zásobu na téma *narozeniny* k tomu, aby vyjádřili své myšlenky písemně i ústně.
- Žáci se naučí používat vazbu slovesa „поздравлять – Кого? С чем?“.
- Žáci se zároveň seznámí s ruskými reáliemi (s ruským seriálem *Máša a medvěd*, ve kterém je možné vidět samovar) a zazpívají si ruskou narozeninovou píseň.

Schéma aktivity:

1) Úvod

- Učitel seznámí žáky s průběhem aktivity a navodí téma narozenin, např. otázkou *У кого будет день рождения?*

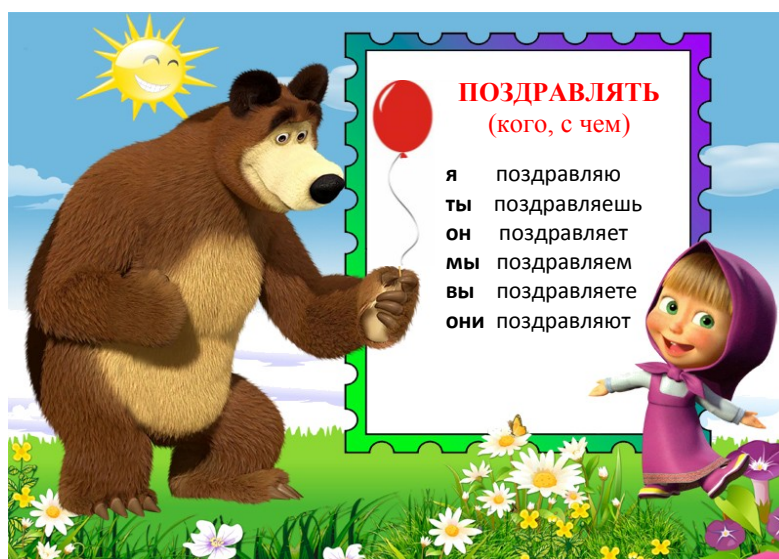
2) Ukázka filmu

- Učitel žákům rozdá pracovní listy a přehraje videoukázku animovaného filmu *Máša a medvěd*, která trvá necelých 7 minut.
- Odkaz na video zde: <https://mashabear.ru/video/#raz-v-godu>.

3) Práce s pracovním listem

- Ve cvičení č. 1 je porozumění videa u žáků přezkoušeno formou otázek, na které žáci odpovídají „ano“ (pravda) nebo „ne“ (lež). Pokud žáci zvolí možnost „ne“, tuto odpověď zdůvodní a do pracovního listu dopíše. Žáci řeší úkol nejprve samostatně, poté společně zkontrolují. Následně příběh žáci převypráví. Žáci se střídají postupně po lavicích. Každý žák řekne jednu větu. Žáci si vzájemně naslouchají, aby zachovali logiku příběhu.
- Ve druhém cvičení žáci mají text písně, která se zpívá ve videoukázce. Text vyvolaní žáci přečtou nahlas a přeloží. Následně v doprovodu s videem si žáci zazpívají narozeninovou píseň. Tuto píseň žáci mohou využít později a společně ji zazpívat při příležitosti, až bude mít někdo ze spolužáků narozeniny.
- Poté učitel rozdělí žáky do dvojic.

- Každá dvojice ve cvičení č. 3 si představí situaci, že jejich kamarád bude mít narozeniny a pozve je na oslavu. Úkolem žáků je vést dialog o tom, jaký dárek koupí kamarádovi k narozeninám a co mu přichystají za překvapení na oslavě. Učitel chodí po třídě, poslouchá žáky, dohlíží na to, jestli žáci mluví rusky, napomáhá jim a opravuje je. Dle uvážení učitele vybrané dvojice mohou sehrát dialog jako divadlo před třídou.
- Před zahájením posledního cvičení učitel žákům napíše na tabuli paradigma časování slovesa „поздравлять“ a 3 věty. Úkolem žáků je z daných vět vyvodit vazbu slovesa „Кого? С чем?“. Vazbu poté učitel dopíše pod sloveso do závorky.

Медведь поздравляет Машу с днём рождения.

Я поздравляю друга с его успехом.

Мы поздравляем вас с победой.

- Úkolem žáků ve cvičení č. 4 je vymyslet krátký příběh tak, aby obsahoval všechna klíčová slova. Učitel je při tvoření příběhů žákům nápomocen. Žáci mohou používat slovník.

4) Závěr

- Učitel vybere od žáků pracovní listy a vytvořené příběhy s klíčovými slovy ohodnotí příslušnou známkou.
- Závěrem učitel vyvolá diskusi o vhodnosti Mášina chování ve videoukázce.

Pracovní list na téma NAROZENINY

1) Определите - правда или неправда (К мультяку Маша и медведь, серия 44 – „Раз в году“)

1. Медведь получил от зайца морковь на день рождения.

да нет

2. Маша подарила медведю снеговика.

да нет

3. Когда медведь задул свечи на торте, Маша выпила чай у всех гостей.

да нет

4. Маша напоминала животным, сколько дней осталось до её дня рождения.

да нет

5. Медведь, заяц, поросёнок и другие животные забыли про день рождения Маши.

да нет

2) Спойте все вместе песню из мультяка Маша и медведь. Когда у вашего одноклассника будет день рождения, вы также можете спеть ему эту песню.

Вре́мя ме́дленно (pomalu) шага́ет (přichází),

И все́го о́дн раз в го́д

Дне́ь рождéния быва́ет,

И егó ребёнок ждёт.

Он мечтáтельно (zasněně) вздыхáет

И тихóнько напева́ет:

«С дне́м рождéния мене́я!

С дне́м рождéния мене́я!

С днём рождéния, с днём рождéния!

С днём рождéния меня!»

Рéдко-рéдко (málokdy) в сáмом дéле (opravdu)

Он бывáет потómú,

Чтóбы все друзья́ успéли (stihli)

Приготóвиться (připavit se) к нёмú.

Чтóбы подáрки присмотрéли,

Чтóбы грóмче (hlasitě) хóром (sborem) пéли:

Было бы здóрово (prima), навéрно (určitě),

Чтóбы друзей не сосчитáть (nepočítat):

Э́то мóжно ежеднёвно (běžně)

Дни рождéния отмечáть (slavit).

И друг дрúга (navzájem) поздравля́ть (si blahopřejí, gratulují)

И с друзья́ми распевáть:

«С днём рождéния меня!

С днём рождéния тебя!

С днём рождéния, с днём рождéния!

С днём рождéния друзья́

С днём рождéния друзья́»

<https://mashabear.ru/video/#raz-v-godu>

3) Разыграйте диалог.

Представьте себе ситуацию: у вашего друга будет день рождения, и он вас пригласил на праздник. Придумайте, какой подарок вы ему купите и приготовьте ему сюрприз.

4) Напишите короткую историю с ключевыми словами:

день рождения

больница

врач

поздравлять

Кого? С чем?

подарок

**внучка Маша
и
бабушка Вера**

торт

цветы

Metodický komentář k pracovnímu listu na téma ZDRAVÍ

Úroveň: A2

Pomůcky: internet, video, projektor, pracovní list, slovník

Cíl aktivity:

- Žáci pracují s videem, prostřednictvím kterého se mohou vyjádřit a sdělit informaci druhým. Žáci odhadují situace vybraných úseků videa a vyjadřují svůj názor.
- Žáci časují sloveso „болеть“ a uvědomují si rozdíl s použitím jeho vazeb.
- Žáci se zároveň seznámí s ruskými reáliemi (s ruským seriálem Máša a medvěd).

Schéma aktivity:

1) Úvod

- Učitel nejprve lehce zmíní téma zdraví otázkou: „„Как вы себя сегодня себя чувствуете?“ a seznámí žáky s průběhem aktivity, že zatímco on bude stopovat video v určitých úsecích, žáci budou hádat, co se asi bude dít dále.

2) Ukázka filmu

- Nejprve učitel žákům na tabuli napíše fráze potřebné k vyjádření názoru:
 - Я думаю, что ...
 - По моему, ...
 - По моему мнению, ...
 - Мне кажется, что ...
 - На мой взгляд, ...
- Učitel pouští žákům videoukázku a stopuje ji v jednotlivých momentech. Úkolem žáků je předpovědět, co se bude dále odehrávat.
- Odkaz na video zde: <https://mashabear.ru/video/#budte-zdorovy>
- Momenty stopuje učitel následovně:

(STOP)
0:41
0:57
1:12
2:00
2:22
2:31
2:43

3:02
3:32
4:46
5:01
5:54

- Žáci předpovídají situace ústně, používají fráze k vyjádření svého názoru. Předvídání situací probíhá formou řízené diskuse. Učitel sleduje, zda se do aktivity zapojují všichni žáci, případně žáky vyvolává. Žáci mohou používat slovník.

3) Pracovní list

- Ve cvičení č. 1 mají žáci popsat, co vidí na obrázcích a porovnat, v čem se liší a shodují. Učitel žákům napoví, aby se zaměřili na medvěda.
- Žáci uvidí, že je na jednom obrázku medvěd nemocný a že na druhém obrázku je také medvěd, který fandí svému oblíbenému týmu. Pokud žáci nepřijdou na shodu, učitel prozradí, že tyto dva obrázky spojuje jedno sloveso. Sloveso „болеть“, které pokaždé s jinou vazbou mění svůj význam. Slovo „болеть“ žáci napíší nad obrázky v pracovním listu. Následuje procvičování gramatiky.
- Učitel napíše na tabuli paradigma časování slovesa „болеть“ a 2 věty. Úkolem žáků je z daných vět vyvodit význam a vazbu slovesa „Чем кто болеет?“. Vazbu poté učitel dopíše za sloveso do závorky. Žáci vymýšlí další příklady vět s vazbou slovesa „болеть – чем“.

болеть (чем)

я болéю	мы болéем
ты болéешь	вы болéете
он, она, оно болéет	они болéют

Медведь болеет гриппом.

Я болею ангиной.

- Po ústním procvičení si žáci zapíší do sešitu paradigma časování slovesa „болеть“ a alespoň dva příklady s vazbou „чем“.

- Žáci v pracovním listu ve cvičení č. 2 se naučí jiným způsobem vyjádřit nemoc. Žáci doplní dle tvaru sloves nabídnuté části těla, vyvodí pravidlo a pravidlo si zapamatují.

У медведя/ у Маши/ у меня болит ногá, рукá, зуб, ýхо.

У медведя/ у Маши/ у бабушки болят ноги, рýки, зýбы, ýши.

- Učitel napíše na tabuli další 2 věty, z nichž žáci vyvodí význam a vazbu slovesa „болеть – за кого“:

Медведь болеет за Россию.

Я болею за хоккеистов города Литвинов.

- Učitel napíše na tabuli jednoduché schéma, podle něhož žáci ústně vymýšlí věty, v kterých upotřebí vazbu slovesa „болеть – за кого“ s významem „fandit komu“.

сестра Маша	болеть (за кого)	Спарта
Я		клуб ...
друзья		команда ...
мы		хоккеисты ...

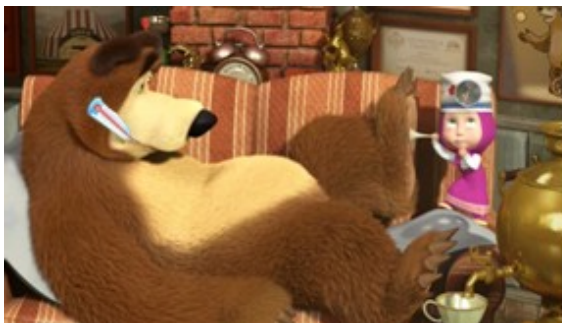
- Poté si žáci dopíší do sešitu opět dva příklady vět s vazbou „за кого“ s významem „fandění“.
- Rozdíl v užití vazeb si žáci zapíší do pracovního listu pod jednotlivé obrázky i s českým překladem.

4) Závěr

- Učitel závěrem shrne znovu informace o použití slovesa „болеть“ a dále upozorní žáky na výchovné momenty z videa, kdy např. medvěd strčí do hrníčku teploměr, protože předstírá horečku.

Pracovní list na téma ZDRAVÍ

1) Посмотрите на фотографии, опишите, что вы на них видите и сравните фотографии.

2) а) Дополните что может болеть:

нога	уши	зубы	рука
зуб	ноги	руки	ухо

У медведя/ у Маши/ у меня **болит** _____

У медведя/ у Маши/ у бабушки **болят** _____

б) Составьте правило и запомните его:

У кого **болит** + подstatné jméno v čísle _____

У кого **болят** + подstatné jméno v čísle _____

<https://mashabear.ru/video/#budte-zdorovy>

Metodický komentář k pracovnímu listu na téma DOPRAVA

Úroveň: A1

Pomůcky: internet, projektor, video, slovníky, pracovní list, samolepicí bloček

Cíl aktivity:

- Na základě poslechu videa žáci nejprve odhadují, jaké dopravní prostředky uslyšeli. Po zhlédnutí videa žáci procvičují lexikum na téma *doprava*.
- Žáci užívají slovní zásobu na téma *doprava* k tomu, aby vyjádřili své myšlenky písemně i ústně.
- Žáci se zároveň seznámí s ruskými reáliemi (s ruským seriálem Máša a medvěd)

Schéma aktivity:

1) Úvod

- V úvodu vyučovací hodiny učitel navodí téma transportu, např. otázkou: „Как вы сегодня добрались до школы – на каком виде транспорта?“.
- Učitel poté žáky seznámí s průběhem aktivity.

2) Ukázka filmu

- Učitel rozdá žákům pracovní listy a pustí vybraný úsek videa. Žáci se ne dívají na obraz, ale pouze poslouchají. Poté napíší dopravní prostředky, které si myslí, že uslyšeli. Návrhy si společně sdělí.
- Následně učitel přehraje ukázkou znovu, žáci se dívají, aby si zkontrolovali, jaké dopravní prostředky se ve videoukázce objevily.
- Doba ukázky: 0:00 – 2:03.
- Odkaz na video zde: <https://mashabear.ru/video/#dalniy-rodstvennik>.

3) Pracovní list

- Do cvičení č. 1 žáci zapisují dopravní prostředky, které si myslí, že uslyšeli ve videu.
- Poté se učitel zeptá žáků, zda si pamatují, s jakou vazbou se pojí sloveso „ехать“ (např. ехать на поезде).
- Ve druhém cvičení náhodně vybraní žáci přečtou nahlas text a doplní vynechaná slova dle obrázků.

- Žáci domyslí konec příběhu (5 vět), tak aby obsahoval zbylé obrázky (dopravní prostředky: letadlo, autobus a loď).
- Vybraní žáci přečtou svůj text. Učitel zdařilé konce může ohodnotit známkou.

4) *Hádej, kdo jsem*

- Učitel rozdělí žáky do dvojic. Všem žákům učitel nalepí na čelo papírek s určitým dopravním prostředkem. Každý žák bude mít jiné slovo. Úkolem žáka je přijít dotazováním se spolužáka ve dvojici na to, jaký představuje dopravní prostředek (např. Я еду только зимой или летом? Сколько людей я могу возить – 2, 4, 30? У меня колёса? Мне нужен пилот/ водитель?)
- Učitel chodí po třídě, poslouchá žáky, dohlíží na to, jestli žáci mluví rusky, pomáhá jim a opravuje je.
- Náměty na dopravní prostředky: машина, велосипед, мотоцикл, скутер, метро, поезд, трамвай, автобус, троллейбус, лодка, лыжи, сноуборд, санки, снегоход, коньки, ролики, самолёт, вертолёт, грузовик, трактор, такси, лошадь, верблюд, коляска, ...
- Až žáci vzájemně uhádnou své dopravní prostředky, učitel do dvojic rozdá další papírek s názvem města (např. Москва, Петербург, Прага, Париж, Лондон, ...). Posledním úkolem žáků bude vést dialog, na téma „Jak se dostanou do daného města prostřednictvím 2 dopravních prostředků“, které žákům zbyly z předchozí aktivity. V dialogu by se mohly objevit časové údaje, např. kdy (в понедельник) nebo v kolik hodin (в восемь часов утра) žáci na výlet do města pojedou, změny dopravního prostředku (нам надо сделать пересадку), atd.

5) *Závěr*

- Závěrem učitel shrne veškeré poznatky z aktivit, žáky pochválí a znovu zopakuje vazbu slovesa s dopravním prostředkem „ехать на чём“ (ехать на метро, ехать на машине, ...), kterou je potřeba si zapamatovat.

Pracovní list na téma DOPRAVA

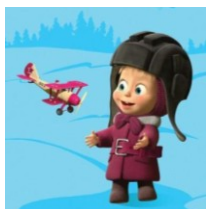
1) Напишите, какие виды транспорта вы услышали.

2) Прочитайте текст. Дополните пропущенные слова.

Придумайте конец мультика, используя оставшиеся картинки.

В доме недалеко _____ живёт маленькая девочка Маша.
Как Маша выскочила из дома, то сразу животные на дворе укрываются перед ней.

Маша видит медведя, который бежит на _____. Он встречает своего друга
_____. Маша хочет подружиться с пандой и так приезжает за ними
на _____.

<https://mashabear.ru/video/#dalniy-rodstvennik>

5.1 Analýza akčního výzkumu

Reflexe k vyučovací jednotce na téma ZVÍŘATA

První pilotní verze didaktického materiálu s videem na téma *Zvířata* proběhla ve 2. ročníku na Obchodní akademii, Kubelíkova. Ve třídě bylo celkem 12 žáků, z toho jeden žák byl rodilý mluvčí. Paní učitelka předem o této skupině žáků prohlásila, že ač jde spíše o slabší skupinu, žáci ochotně spolupracují.

V úvodu vyučovací hodiny byly žákům vysvětleny pokyny a rozdány pracovní listy. Během promítání videa, žáci do prvního cvičení zapisovali názvy zvířat, která uviděli. Poté názvy zvířat společně zkontrolovali. Žáci dali skoro všechna zvířata dohromady, jen nevěděli, jak se řekne rusky kohout. Neznámé slovo vyhledali ve slovníku.

Druhé cvičení žáci řešili nejprve samostatně, spojovali přirovnání k danému zvířeti, poté úkol opět společně zkontrolovali a přeložili. Paní učitelka dle metodického listu nevyvolala diskusi o tom, jestli žáci znají další přirovnání či frazémy se zvířaty, ale přešla rovnou k dalšímu cvičení.

Původním úkolem tohoto cvičení bylo za domácí úkol zhlédnout celé video a dokončit text (5 vět). Pokud by žáci doma nechtěli dokoukat video, příběh by sami domysleli. Paní učitelka ze zkušenosti, že by tento domácí úkol žáci nesplnili, se rozhodla pro vyřešení úkolu hned ve vyučovací hodině. Nejprve náhodně vyvolaní žáci přečetli nahlas předtištěný text. Poté žáci ve dvojicích sami domýšleli konec příběhu. Zatímco žáci pracovali, paní učitelka procházela třídou, nahlížela žákům do pracovních listů, kontrolovala je a napomáhala jim. Vznikly např. takovéto závěry videa:

„Потом пришёл медведь. Маша спряталась от него. Она боялась его. Она думала, что он злой. Это их первая встреча.“

„И потом её укусила пчела. Медведь пришёл домой. Он сказал пчёлам: „Идите прочь“. Медведь спас Машу. Так Медведь познакомился с Машей.“

„Медведь пришёл домой и увидел Машу. Маша смотрела телевизор. Он боялся её, но потом Маша обняла медведя. Они стали друзьями. Они вместе кушали мёд.“

Po domyšlení příběhu paní učitelka rozdala žákům do dvojic rozstříhané domino. Žáci spojili obrázky zvířat s jejich zvuky docela rychle. Divili se, jak dělá např. ruská

kachna či vrána. Po složení domina si žáci přepsali zvuky zvířat do posledního cvičení pracovního listu.

Závěrem se paní učitelka dotazovala náhodně vyvolaných žáků, jaké mají doma zvířátko, a jak se o něho starají.

Zaznamenané odpovědi:

„У меня дома собака. Собаку зовут Беты. Я гуляю с собакой в парке утром и вечером. Моя сестра тоже гуляет с собакой.“

„У нас живет черепаха. У неё нет имени. Я кормлю черепаху. Она ест червяков.“

Reflexe k vyučovací jednotce na téma NAROZENINY

Druhá vyučovací hodina na téma *Narozeniny* byla realizována na Základní škole U Roháčových kasáren v 7. ročníku. Ve třídě bylo 10 žáků, z toho ani jeden žák nebyl rodilý mluvčí. Paní učitelka předem informovala o tom, že se žáci učí ruský jazyk teprve druhým rokem. Skupina žáků byla vyučující ohodnocena jako snaživá, která ráda rusky komunikuje a má zájem o ruské reálie.

Na začátku vyučovací hodiny nechyběla jednoduchá úvodní aktivita, která spočívala v konverzaci na téma *Narozeniny*, při které hovořil každý žák. Následně paní učitelka rozdala žákům pracovní listy. Vyvolaní žáci nejprve ústně nahlas přečetli a přeložili zadání s předloženými větami ve cvičení č. 1, které se vázalo k práci s videem. Poté vyučující žákům pustila video. Během promítání videa žáci odpovídali na otázky typu pravda (да)/ lež (нет). Možnost „нет“ vždy žáci zdůvodnili a odpovědi společně ústně zkontrolovali. Poté příběh žáci znovu převyprávěli, střídali se popořadě, přičemž každý žák vymyslel jednu větu. Paní učitelka žáky pochválila, neboť zachovali logiku příběhu.

Ve druhém cvičení vyvolaní žáci přečetli text písně, společně ho přeložili a následně si zazpívali refrén v doprovodu videa. Žáky to moc bavilo.

Poté paní učitelka rozdělila žáky do dvojic, přičemž si žáci měli představit situaci, že jejich kamarád bude mít narozeniny a pozval je na jeho oslavu. Žáci vedli dialog o tom, co kamarádovi koupí a jaké překvapení mu přichystají. K dispozici měli slovníky. Zatímco žáci vedli dialogy, paní učitelka procházela třídou, poslouchala žáky a napomáhala jim.

Zaznamenané dialogy:

- *„Привет.*
- *Привет.*
- *У Павла будет день рождения, ты знаешь?*
- *Да, я знаю. Он меня пригласил в гости.*
- *Я не знаю какой подарок мы ему купим.*
- *Я тоже не знаю. Что он любит?*
- *Я думаю, что ему нравится голубой цвет.*
- *Я думаю что, ему нравятся машины.*
- *Так мы ему купим голубую машину?*
- *Хорошо. И как сюрприз ему ещё купим билет на автогонки.*
- *Хорошо. Пока.*
- *Пока.“*

- *„Привет Вероника.*
- *Привет Бара.*
- *Так что купим Вере?*
- *Мы купим ей книгу, потому что Вера любит читать.*
- *Хорошо.*
- *Мы можем ей спеть новую песню.*
- *Хорошо.*
- *Пока.*
- *Пока.“*

K poslednímu cvičení se žáci bohužel z časových důvodů nedostali. Paní učitelka žákům toto cvičení zadala za domácí úkol, aby na základě klíčových slov sepsali krátký příběh. Závěrem se paní učitelka žáků ptala, jak hodnotí Mášino chování ve videu, a jak se jim video líbilo, načež se jí dostalo pozitivní zpětné vazby.

5.2 Shrnutí výsledků akčního výzkumu

V obou třídách bylo k dispozici spolehlivé připojení k internetu a funkční technika k promítání videa, proto si paní učitelky nikterak předem nepřipravovaly práci s videem. Na obchodní akademii se promítalo video na nástěnném projekčním plátně, na základní škole se video zhlédlo na interaktivní tabuli.

Žáci po dobu obou vyučovacích hodin byli ukázněni a aktivní, řešili zadání pracovních listů, pracovali samostatně i společně rusky diskutovali. Výuka na obchodní akademii probíhala celkem svižně a bez problémů, jen paní učitelka dle svého uvážení nedodržela zcela postup metodického listu. Na základní škole výuka probíhala přesně dle navrženého metodického listu, avšak vzhledem k časové náročnosti aktivit a ne příliš ukotvenému čtení azbuky žáci nestihli poslední cvičení pracovního listu. U žáků byly rozvíjeny všechny čtyři jazykové dovednosti, tj. čtení, psaní, poslech a ústní projev.

Při hospitacích ve třídách panovala příjemná atmosféra, žáci se nebáli vyjádřit své myšlenky a ochotně spolupracovali s vyučující. Vyučující v hodinách usilovaly o to, aby pracoval a učil se každý žák. Paní učitelky během hodin mluvily rusky, jen ve výjimečných případech (např. při výkladu nového slova) přešly do českého jazyka. V závěru hodin nechyběla stručná shrnutí.

Paní učitelky hodnotí práci s videem ve výuce ruského jazyka v obou případech jako zdařilou. Oceňují připravené pracovní listy k práci s videem a pozitivní reakce žáků, především jejich aktivitu při hodině. Potvrdilo se, že žáky práce s videem baví a prostřednictvím videa zcela zapomínají, že se nachází ve vzdělávacím procesu.

Závěr

V současné době se informační a komunikační technologie stávají samozřejmou součástí našeho života a jejich použití se začíná rychle projevovat i v oblasti školství, kde ulehčují práci a zrychlují komunikaci.

Na základě prostudovaných informačních zdrojů byly v teoretické části diplomové práce nejprve objasněny informační a komunikační technologie v jazykovém vyučování. Poté se práce zabývala druhy, významem a možnostmi využití ICT ve výuce. Zkoumalo se také, jak se informační a komunikační technologie využívají v různých vzdělávacích oblastech rámcových vzdělávacích programů jako názorné prostředky. Již Jan Amos Komenský považoval za velmi důležitý princip názornosti, který v současné době prostřednictvím moderní techniky umožňuje žákům efektivní výuku.

Z informačních a komunikačních technologií se v této diplomové práci akcentovalo didaktické využití videa ve výuce ruského jazyka. Význam využití videa ve výuce ruského jazyka není pouze přenášet informace pomocí ICT prostředků efektivněji než tradičními způsoby. Cílem použití videa je, aby žák po zhlédnutí videa byl schopen aplikovat nabyté poznatky v praxi vědního oboru i ve svém osobním životě. Video vede žáky nejen ke zvládnutí poznatků, zároveň u nich vytváří vztahy a konkrétní postoje k získaným informacím, ale i k celé společnosti. Tato diplomová práce nabízí přehled metod práce s videem ve výuce ruského jazyka, neboť jen vhodné používání tohoto moderního didaktického prostředku zefektivňuje výuku.

Cílem této diplomové práce bylo zmapovat současný náhled učitelů na využívání videa ve výuce ruského jazyka a navrhnout didaktický materiál s videem. Pro účely mapování byly použity dvě výzkumné metody, a to metoda výzkumného šetření a metoda akčního výzkumu, který sestává z vlastního navrženého didaktického materiálu na úrovni základních a středních škol.

Z dotazníkového šetření vyplynulo, že učitelé využívají video při výuce ruského jazyka poměrně často, tj. několikrát za měsíc. Učitelé dávají přednost dokumentárnímu filmu, videoklipu (písni) a animovanému filmu. Například historické a biografické filmy se žákům pouští zřídka. Vyučující často využívají video pro výuku reálií, ale i pro relaxaci. Žáci po zhlédnutí videa pracují nejčastěji společně a učitel po zhlédnutí videa žáky kontroluje prostřednictvím pracovních listů. Pedagogové hodnotí práci s videem

kladně, někteří učitelé dokonce natočili se žáky své vlastní video. Z výsledků dotazníkového šetření vyplynulo, že největším problémem u učitelů je nedostatek času pro výběr vhodného materiálu a neznalost zdrojů, z kterých by videa čerpali.

Práce s videem v metodických a pracovních listech vycházela z prostudovaných poznatků z praktické části. Návrhy didaktických materiálů obsahující video – ruský animovaný seriál *Máša a medvěd* byly zaměřeny na každodenní témata (jídlo, zvířata, narozeniny, zdraví a doprava) a využívaly různých metod práce s videem, např. dabování úseků videa, předvídání situací, domýšlení konce videa. V navržených materiálech byly použity jak receptivní, tak produktivní úkoly. Cílem metodických listů bylo vytvořit metodickou oporu pro učitele a cílem pracovních listů bylo žáky zaktivizovat, rozšířit jim obzory a motivovat je k tomu, aby s ohledem na komunikační situaci vytvářeli funkční komunikáty.

Akční výzkum se provedl na základní a střední škole v Praze. Na Základní škole U Roháčových kasáren byl použit metodický list na téma *Narozeniny*, na obchodní akademii Kubelíkova se pracovalo s metodickým listem na téma *Zvířata*. V obou třídách žáci byli aktivní, řešili zadání pracovních listů, pracovali samostatně, rusky diskutovali i vyjadřovali své myšlenky, což odráží didaktický potenciál videa. Žáci se dozvěděli nové praktické informace z běžného života, například jak mluví ruská zvířata nebo jak kamarádovi zazpívat píseň k narozeninám. V průběhu aktivit byly u žáků rozvíjeny všechny čtyři řečové dovednosti. Během akčního výzkumu se potvrdilo, že ve školách jsou učebny vybaveny moderní technikou s připojením k internetu a že se video v praxi běžně využívá. Práce s videem učinila všechny žáky ve třídě aktivními.

Současným problémem na straně učitelů ruského jazyka ve výuce ruského jazyka se jeví nedostatek času pro výběr vhodných materiálů a špatná orientace ve vyhledávání z mnoha zdrojů. Učitelům by pravděpodobně usnadnil práci jeden ucelený portál, kde by se nacházel přehled ruských videí nebo alespoň seznam odkazů na jejich zdroje.

Tato diplomová práce byla zaměřena na téma využívání a začleňování videa do výuky a obsahem se snažila informovat o této tematice s akcentem na výuku ruského jazyka prostřednictvím videa.

Резюме

Информационные и коммуникационные технологии быстро достигают сферы образования. Дипломная работа посвящена использованию такого вида коммуникационных технологий, как видео с точки зрения дидактического аспекта в обучении русскому языку.

В теоретической части работы представлены типы, значение и возможности использования информационных и коммуникационных технологий в обучении иностранным языкам, а именно, принципы и методы работы с видео.

Целью практической части работы является разработка дидактических материалов, содержащих видео – российского мультипликационного сериала „Маша и медведь“. Работа с видео в методологических и рабочих листах основывается на исследовании, проведённом в теоретической части работы. В практической части предложены различные методы работы с видео ресурсами. Исследовательская работа и анализ уроков, представленные в работе, проводились в начальных и средних школах в Праге. Суммарно из анализа занятий выходит, что ученики были активными, выполняли предложенные задания самостоятельно, обсуждали актуальные вопросы все вместе и выражали свои мысли на русском языке. Выполняя задания в рабочих листах, ученики узнали много актуальной информации, которую можно применить на практике в обыкновенной жизни, например, как говорят русские животные или как спеть песню другу ко дню его рождения. При обучении были использованы все четыре вида речевых умений: продуктивные (говорение, письмо) и рецептивные (чтение, слушание/аудирование).

Следующей целью написания работы являлось рассмотреть отношение преподавателей к использованию видео в обучении русскому языку. Была составлена электронная анкета на тему использования видео в обучении русскому языку с целью получения достоверной информации. Опрос анкеты показал, что преподаватели используют видео в качестве дидактического средства несколько раз в течение учебного полугодия, а именно, несколько раз в месяц. В обучении русскому языку педагоги предпочитают документальные фильмы, видеоклипы (песни) и мультипликационные фильмы. Исторические и документальные фильмы редко используются на занятиях. Преподаватели русского языка достаточно часто используют видео в учебном процессе, чтобы показать русские реалии и в качестве

стимула для обсуждения, а также для расслабления. После просмотра видео, ученики чаще всего работают в парах или группах, преподаватели же контролируют усвоение изученного материала посредством рабочих листов.

Можно сделать вывод, что преподаватели оценивают работу с видео позитивно, некоторые с учениками даже сняли видео. Результаты анкеты показывают, что самой большой проблемой для учителей является недостаток времени для выбора подходящего материала видео. Учителям, вероятно, облегчил бы работу целостный портал, где они могли бы найти обзор русских видео или, по крайней мере, список ссылок с их источниками.

Seznam použitých zdrojů

Seznam literárních zdrojů

AKIŠINA, Alla Aleksandrovna a Ol'ga Jevgen'jevna KAGAN. *Učimsja učit: dlja prepodavatelja ruskogo jazyka kak inostrannogo*. Moskva: Russkij Jazyk. Kursy, 2012. ISBN 978-5-88337-044-0.

BRDIČKA, Bořivoj. *Role internetu ve vzdělávání: studijní materiál pro učitele snažící se uplatnit moderní technologie ve výuce*. Kladno: Aisis, 2003. ISBN 80-239-0106-0.

BUDIŠ, Josef. *Video ve škole: (některé zkušenosti s využíváním videotechniky ve výuce)*. Brno: Masarykova univerzita, 1991. Spisy Masarykovy univerzity v Brně.

GESCHWINDER, Jan. *Metodika využití materiálních didaktických prostředků*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1987. Účelové náklady.

HENDRICH, Josef. *Didaktika cizích jazyků*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1988. Učebnice pro vysoké školy.

CHODĚRA, Radomír. *Didaktika cizích jazyků: úvod do vědního oboru*. Vyd. 2. Praha: Academia, 2013. ISBN 978-80-200-2274-5.

KOMENSKÝ, Jan Amos. *Didaktika velká: Vybrané spisy Jana Amosa Komenského*. Vyd. 2. Praha: Dědictví Komenského, 1930. Knihovna pedagogických klasiků.

MAŇÁK, Josef, Daniela BREVENÍKOVÁ a Josef STRUBL. *Formy a metody využití videa ve výchově a vzdělávání: sborník ze čtvrtého semináře VIDEODIDAKTA 91*. Brno: Masarykova univerzita, 1992. ISBN 80-210-0461-4.

MAŠEK, Jan. *Videotechnika ve výuce*. Plzeň: Pedagogická fakulta Západočeské univerzity v Plzni, 1993. ISBN 80-7043-067-2.

NEUMAJER, Ondřej, Lucie ROHLÍKOVÁ a Jiří ZOUNEK. *Učíme se s tabletem: využití mobilních technologií ve vzdělávání*. Praha: Wolters Kluwer, 2015. ISBN 978-80-7478-768-3.

ŠIMONÍK, Oldřich. *Úvod do didaktiky základní školy*. Brno: MSD, 2005. ISBN 80-86633-33-0.

VALIŠOVÁ, Alena a Hana KASÍKOVÁ. *Pedagogika pro učitele*. Praha: Grada, 2007. ISBN 978-80-247-1734-0.

ZORMANOVÁ, Lucie. *Obecná didaktika: pro studium a praxi*. Praha: Grada, 2014. Pedagogika. ISBN 978-80-247-4590-9.

Slovníky

ŠROUFOVÁ, Miloslava, Marta VENCOVSKÁ a Rostislav PLESKÝ. *Rusko-český, česko-ruský slovník*. Vyd. 2. Voznice: Leda, 2010. ISBN 978-80-7335-246-2.

Seznam elektronických zdrojů

DOSTÁL, Jiří. Interaktivní tabule – významný přínos pro vzdělávání. *Časopis Česká škola* [online]. Albatros media [cit. 2017-12-10]. ISSN 1213-6018. Dostupné z: <http://www.ceskaskola.cz/2009/04/jiri-dostal-interaktivni-tabule.html>

FALTÝN, Jaroslav, Katarína NEMČÍKOVÁ a Eva ZELENDOVÁ. *Gramotnosti ve vzdělávání: Příručka pro učitele* [online]. Praha: Výzkumný ústav pedagogický v Praze, 2010, s. 56-57 [cit. 2017-10-17]. ISBN 978-80-87000-41-0. Dostupné z: http://www.nuv.cz/uploads/Publikace/vup/Gramotnosti_ve_vzdelavani11.pdf

Flexibooks: docela jiné e-knihy [online]. © Fraus Media, 2017 [cit. 2017-12-11]. Dostupné z: <https://flexibooks.cz/rustina>

Google Play: Překladač Google [online]. 2018 [cit. 2018-02-24]. Dostupné z: <https://play.google.com/store/apps/details?id=com.google.android.apps.translate&hl=cs>

Interaktivní projektory: Vše o interaktivních projektorech [online]. In: 2014 [cit. 2017-12-11]. Dostupné z: <http://www.interaktivni-projektory.cz/vse-o-interaktivnich-projektorech/>

MŠMT. *Strategie digitálního vzdělávání do roku 2020* [online]. 2014 [cit. 2017-12-12]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/uploads/DigiStrategie.pdf>

NEUMAJER, Ondřej. *Interaktivní tabule - vzdělávací trend i módní záležitost* [online]. 2008 [cit. 2017-10-19]. Dostupné z: <http://ondrej.neumajer.cz/interaktivni-tabule-vzdelavaci-trend-i-modni-zalezitost/>

NEUMAJER, Ondřej. *Role digitálních technologií ve výuce cizích jazyků – didaktický prostředek a vzdělávací obsah* [online]. 2016 [cit. 2018-02-03]. Dostupné z: <http://ondrej.neumajer.cz/role-digitalnich-technologii-ve-vyuce-cizich-jazyku-didakticky-prostredek-a-vzdelavaci-obsah/>

Rámcový vzdělávací program pro gymnázia [online]. Praha: Výzkumný ústav pedagogický, 2007 [cit. 2017-12-16]. ISBN 978-80-87000-11-3. Dostupné z: www.msmt.cz/file/10427_1_1/

Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání [online]. Praha: MŠMT, 2017 [cit. 2017-12-16]. Dostupné z: http://www.nuv.cz/uploads/RVP_ZV_2017_verze_cerven.pdf

Ruština KLJUČI + slovník. *Instaluj.cz* [online]. PS Media s.r.o. - digital world, Copyright©2005-2017 [cit. 2017-12-16]. Dostupné z: <https://www.instaluj.cz/rustina-kljuci-slovník>

Seznam použitých obrázků

El tesoro de Rufo. In: *Cuentoscortos.com* [online]. [cit. 2018-04-01]. Dostupné z: <http://www.cuentoscortos.com/imagenes/1616-grande>

Brown rabbit jumping in nature. In: *Dreamstime* [online]. [cit. 2018-04-01]. Dostupné z: <https://thumbs.dreamstime.com/b/coniglio-del-brown-che-salta-natura-8896675.jpg>

Grizzly bear logo. In: *Clipart Library* [online]. [cit. 2018-04-01]. Dostupné z: <http://clipart-library.com/images/Lidj64kET.png>

Slepice. In: *Autiste.cz: Studijní a herní web* [online]. [cit. 2018-04-01]. Dostupné z: <http://program.autiste.cz/imagenes/aplikace/prirodoveda/zvirata/uzitkova/350x350/slepice.png>

Дальний родственник. In: *Plus-plus.tv* [online]. [cit. 2018-04-01]. Dostupné z: <https://images.1plus1.video/card-1/ku5MwIul/preview.jpg>

Маша и Медведь: До новых встреч!. In: *Pier-vv.org* [online]. [cit. 2018-04-01]. Dostupné z: <http://i1.imageban.ru/out/2015/09/02/dc8f7d2a69c99dfb467fddd536874354.png>

Обои для рабочего стола - Маша и Медведь. In: *Nevseoboi* [online]. 2011 [cit. 2018-03-10]. Dostupné z: <http://nevseoboi.com.ua/oboi-wallpapers/multfilmy/10008-oboi-dlya-rabocheho-stola-masha-i-medved-83-oboev.html>

Первая встреча. In: *Roman Filenko* [online]. [cit. 2018-03-24]. Dostupné z: <http://roman.filenko.ru/%D1%81%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%8C%D0%B8/3d/12-masha-i-medved-kinoljapy.html>

Плед непоседа. In: *Yugorsk.e96.ru* [online]. [cit. 2018-04-01]. Dostupné z: http://cdn.e96.ru/assets/images/catalog/household_appliances/home_textiles/pledy_pokryvala/781208/_3704843.jpg

Пчела. In: *Pixabay* [online]. [cit. 2018-04-01]. Dostupné z: https://cdn.pixabay.com/photo/2013/07/12/18/21/bee-153326_960_720.png

Родственник. In: *Lixpik.ru* [online]. [cit. 2018-04-01]. Dostupné z: http://masha-imedved.ru/uploads/posts/2013-09/1379726709_3-rodstvennik.jpg

Seznam grafů

Graf 1: Podíl pedagogů středních a základních škol

Graf 2: Rozmístění dotazovaných pedagogů dle krajů

Graf 3: Frekvence využití videa ve výuce ruského jazyka

Graf 4: Prostředky ke sledování videa

Graf 5: Preference jednotlivých druhů videa

Graf 6: Možnosti jazyka a titulků při využití videa

Graf 7: Forma práce po zhlédnutí videa ve výuce ruského jazyka

Graf 8: Způsob ověřování práce žáků s videem

Graf 9: Postoj k natočení vlastního videa

Graf 10: Využití videa dle četnosti ve výuce ruského jazyka

Graf 11: Míra spokojenosti pedagogů s využitím videa

Seznam příloh

Příloha A – Dotazník pro pedagogy

Příloha B – Klíč k pracovním listům

Příloha A – Dotazník pro pedagogy

DOTAZNÍK: Využití videa ve výuce ruského jazyka

* U otázek označených hvězdičkou je možno uvést více odpovědí.

Jsem učitelem/učitelkou ruského jazyka na:

- ZŠ
- SŠ

Učím v kraji:

Vyberte:

- Hlavní město Praha
- Středočeský kraj
- Jihočeský kraj
- Plzeňský kraj
- Karlovarský kraj
- Ústecký kraj
- Liberecký kraj
- Královéhradecký kraj
- Pardubický kraj
- Kraj Vysočina
- Jihomoravský kraj
- Olomoucký kraj
- Moravskoslezský kraj
- Zlínský kraj

Jak často používáte video v hodinách ruského jazyka?

- téměř každou hodinu
- každý týden
- několikrát za měsíc
- několikrát za pololetí
- zcela mimořádně
- nikdy

*** Jaké prostředky využíváte ke sledování videa?**

- interaktivní tabule
- počítač (notebook) + projektor
- tablet
- jiné:

*** Jaký druh videa preferujete při výuce ruského jazyka?**

- výukové video
- dokumentární film
- historický film
- animovaný film
- filmová pohádka
- drama
- životopisný film
- videoklip (píseň)
- jiný:

Máte konkrétní váš oblíbený (ruský) zdroj/web ke sledování videí?

*** Žákům pouštím:**

- ruské video s českými titulky
- ruské video s titulky (s azbukou)
- ruské video bez titulků
- české video s titulky (s azbukou)
- české video

Jak žáci po zhlédnutí videa ve výuce nejčastěji pracují?

- samostatně
- ve dvojicích
- ve skupinách
- společně

Jakým způsobem ověřujete práci žáků s videem?

- písemný test pro všechny žáky
- pracovní list pro všechny žáky
- ústně zkouším všechny žáky
- ústně zkouším náhodně vybrané žáky
- neověřuji
- jinak:

Zkoušel/a jste někdy s žáky natočit vlastní video?

- ano
- ne

Pokud ano, můžete blíže popsat tento projekt?

K čemu využíváte video?

(Očíslujte dle četnosti: 1 – vždy, 2 – často, 3 – občas, 4 – zřídka, 5 – nikdy)

- při prezentaci nové slovní zásoby
- pro opakování slovní zásoby
- při prezentaci nového gramatického jevu
- pro opakování gramatického jevu
- při výuce reálií
- jako impuls pro vytváření textů
- jako podnět k diskuzi
- pro relaxaci
- jinak:

Ohodnoťte, jak se vám pracuje s videem? *(1 – velmi spokojen/a, 5 – velmi nespokojen/a)*

1 2 3 4 5

Co je podle Vás důvodem, že učitelé používají tradiční metody místo využití videa k dosažení stejného cíle?

Děkuji Vám za vyplnění dotazníku.

Пříloha B – Klíč k pracovním listům

Klíč k pracovnímu listu na téma Jídlo

1) Ответьте на вопросы к мультфильму Маша и Медведь (серия 5):

1. Волк съел мухы/ жука.
2. Маша поменяла медаль на леденец.
3. Волки хотели поменять Машу на холодильник.
4. Маша хотела волки лечить.
5. Волки несчастливы, потому что Маша их осматривала как врач, сделала укол.
6. Медведь отдыхает, качается на кресле и пьёт чай.
7. Медведь примет Машу за бочку мёда.

2) Вспомните, что было у медведя в холодильнике?

колбасы, сосиски, ветчина, паштет, сыр, маринованные огурцы, джем, ананасовый компот, бананы, яблоки, леденец на палочке, ...

3) Прочитайте текст и дополните пропущенные слова:

В лесу в старой машине скорой помощи жили два волка. Они были очень голодными. Они услышали голос Машы и побежали по её следам, а когда увидели девушку/ Машу, то стали облизываться. Маша шла к медведю в гости.

Пока Маша играла с Мишкой, волки её рассматривали. Когда медведь открыл холодильник, где были напр.: колбасы, сосиски, ветчина, паштет, сыр, маринованные огурцы, джем, ананасовый компот, бананы, яблоки, леденец на палочке.

Волки сразу придумали хитроумный план. Волки похитили Машу а медведю дали записку: «Вернём Машу за холодильник с едой».

Волки думали, что медведь будет грустный, но он развеселился/ был весёлый, потому что у него будет свободное время. Пока медведь отдыхал дома, Маша нашла в машине скорой помощи чемодан доктора и приступила к лечению волков. Через пару дней лечения, а точнее „мучения” волки хотели вернуть девушку/ Машу медведю. У медведя была записка: «Приму Машу за бочку мёда/ за мёд». Волки с радостью согласились и вернули Машу обратно вместе с мёдом.

4) Назовите мультик.

С волками жить

Klíč k pracovnímu na téma Zvířata

1) Определите - правда или неправда (К мультику Маша и медведь, серия 44 – „Раз в году“)

Ж И В О Т Н Ы Е = zvířata

pes = собака

koza = коза/ kozel = козёл

prase = поросёнок

kohout = петух

slepice = курица

motýl = бабочка

medvěd = медведь

včela = пчела

žába = лягушка

veverka = белка

zajíc = заяц

2) Дополните животное и сравнение переведите на чешский язык:

Преданный как **собака**. = Věrný jako pes.

Ворчать как **медведь**. = Bručet jako medvěd.

Бежать как **заяц**. = Utíkat jako zajíc.

Быть трудолюбивым как **пчела**. = Pilný jako včela.

Мокрая как **курица**. = Zmoklá jako slepice.

3) Вашей задачей будет придумать, как говорят русские животные. Знаете, как играть в домино? К одной картинке животного принадлежит один звук.

 <p>ш-ш-ш</p>	<p>кар-кар</p> <p>му-у-у</p>	<p>мяу-мяу</p> <p>пи-пи-пи</p>	<p>гав-гав</p>
 <p>кря-кря</p>	 <p>хрю-хрю</p> <p>ме-е-е</p>	 <p>ж ж ж</p> <p>ку-ка-ре-ку</p>	<p>и-го-го</p> <p>фыр-фыр</p>
	 <p>цок-цок</p>		

Кlíč k pracovnímu listu na téma Narozeniny

1) Определите - правда или неправда к мультике Маша и медведь: (серия 44 - „Раз в году“)

1. Медведь получил от зайца морковь на день рождения.

НЕТ - Медведь получил от зайца мёд.

2. Маша подарила медведю снеговика.

ДА - это правда.

3. Когда медведь задул свечи на торте, Маша выпила чай у всех гостей.

НЕТ - Маша съела весь торт.

4. Маша напоминала животным, сколько дней осталось до её дня рождения.

ДА - это правда.

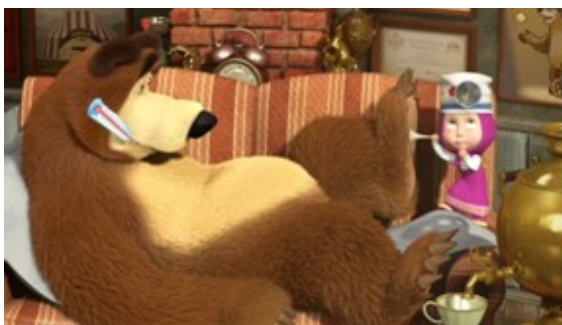
5. Медведь, заяц, поросёнок и другие животные забыли про день рождения Маши.

НЕТ - Животные **не забыли** на Машу, они просто поздравляли её с днём рождения вечером.

Klíč k pracovnímu listu na téma Zdraví

1) Посмотрите на фотографии, опишите, что вы на них видите и сравните фотографии.

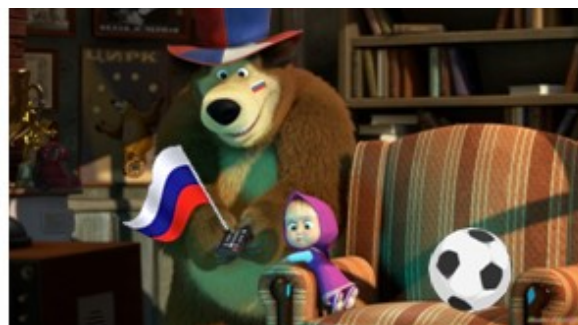
БОЛЕТЬ

ЧЕМ?

болеть гриппом

(mít chřipku, být nemocný)

ЗА КОГО?

болеть за свою команду

(fandit svému týmu/družstvu)

2) а) Дополните что может болеть:

У медведя/ у Маши/ у меня

болит

нога

рука

зуб

ухо

У медведя/ у Маши/ у бабушки

болеят

ноги

руки

зубы

уши

б) Составьте правило и запомните его:

У кого **болит** + подstatné jméno v čísle **jednotném**

У кого **болеят** + подstatné jméno v čísle **množném**

Klíč k pracovnímu listu na téma Doprava

1) Напиши, какие виды транспорта ты слышал.

поезд, трицикл (велосипед)

2) Прочитайте текст и дополните пропущенные слова:

В доме недалеко **железной дороги** живёт маленькая девочка Маша. Как Маша выскочила из дома, то сразу животные на дворе укрываются перед ней.

Маша видит медведя, который бежит на **поезд**. Он встречает своего друга **панду**. Маша хочет подружиться с пандой и так приезжает за ними на **трицикле/ велосипеде**.